

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ČESKO-NĚMECKÝCH AREÁLOVÝCH STUDIÍ A GERMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

CESTOVNÍ RUCH JAKO FAKTOR OVLIVŇUJÍCÍ ROZVOJ PARDUBICKÉHO
KRAJE

Vedoucí práce: Ing. Petra Pártlová, Ph.D.

Autor práce: Kateřina Burketová

Studijní obor: Evropská teritoriální studia – ČR a německy mluvící země

Ročník: 3

2013

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, 17. května 2013

Kateřina Burketová

Poděkování

Tímto děkuji vedoucí mé bakalářské práce Ing. Petře Pártlové, PhD. za odborné vedení a drahocenné rady, které přispěly ke vzniku této práce.

Dále chci poděkovat Mgr. Miroslavu Smejkalovi za poskytnutý rozhovor.

ANOTACE

Bakalářská práce na téma „Cestovní ruch jako faktor ovlivňující rozvoj Pardubického kraje“ se zabývá analýzou turismu ve vybrané oblasti. Cílem práce je stanovit faktory ovlivňující cestovní ruch v Pardubickém kraji a zhodnotit jejich přínosy pro tuto lokalitu. Součástí práce je identifikace, zkoumaní vlivu finančních prostředků poskytnutých ze státních a z evropských fondů na rozvoj cestovního ruchu.

V bakalářské práci specifikují pojmy, které jsou nezbytné k pochopení problematiky související s cestovním ruchem, regionální politikou, programovým zabezpečením cestovního ruchu či s krajem.

Klíčová slova: cestovní ruch; regionální politika a rozvoj; kraj

ANNOTATION

The Bachelor thesis named 'The Tourism as a Factor that Influence Development of the Pardubice Region' analyses tourism in selected area. The aim of the thesis is to select factors affecting tourism in Pardubice region and to valorise their impact on mentioned area. The thesis consists of identification and examination of financial statements provided by the Government and the European Regional Development Fund for tourism growth.

In bachelor thesis are specified terms related to tourism, regional politics and methodical support of regional tourism or region itself, which are essential to understand the topic.

Key words: tourism, regional politics and development, region

OBSAH

ANOTACE	4
ANNOTATION	5
OBSAH	6
ÚVOD.....	9
SEZNAM ZKRATEK	11
1 CESTOVNÍ RUCH	12
1.1 ROZDĚLENÍ CESTOVNÍHO RUCHU	12
1.1.1 Formy cestovního ruchu	13
1.1.2 Druhy cestovního ruchu.....	13
1.2 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ CESTOVNÍ RUCH.....	14
1.2.1 Lokalizační faktory	14
1.2.2 Realizační faktory	15
1.2.3 Selektivní faktory.....	16
1.3 DESTINACE CESTOVNÍHO RUCHU A TYPOLOGIE REGIONŮ	16
1.3.1 NUTS	17
1.3.2 Mikroregion	17
1.3.3 Turistický region.....	17
1.3.4 Euroregion	18
1.4 PRAVOMOCE V OBLASTI VEDENÍ CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICCE	18
1.5 PRÁVNÍ ÚPRAVA CESTOVNÍHO RUCHU V ČR	19
1.6 EKONOMICKÉ PŘÍNOSY CESTOVNÍHO RUCHU	19
2 REGIONÁLNÍ POLITIKA	21
2.1 CÍLE REGIONÁLNÍ POLITIKY 2007 – 2013	21
2.2 STRUKTURÁLNÍ FONDY A FOND SOUDRŽNOSTI	22
2.3 PROGRAMOVÉ ZABEZPEČENÍ REGIONÁLNÍ POLITIKY V ČR	23

2.3.1	Strategie regionálního rozvoje České republiky 2007 – 2013	23
2.4	PROGRAMOVÉ ZABEZPEČENÍ CESTOVNÍHO RUCHU V ČR.....	24
2.4.1	Koncepce státní politiky ČR v České republice 2007 – 2013	24
2.4.2	Národní program podpory cestovního ruchu 2010 – 2013	26
2.4.3	Programovací období 2007 – 2013	26
2.4.4	Strategie rozvoje cestovního ruchu v Pardubickém kraji	31
3	KRAJ	32
3.1	PRVKY KRAJE	32
3.1.1	Občané kraje	32
3.1.2	Právní subjektivita kraje	33
3.1.3	Samospráva	33
3.1.4	Působnost	33
3.1.5	Spolupráce krajů	33
4	CÍL A METODIKA PRÁCE.....	35
5	ANAZÝLA PARDUBICKÉHO KRAJE.....	36
5.1	PŘÍRODNÍ POMĚRY	36
5.2	HISTORIE	37
5.3	PAMÁTKY	38
5.3.1	Město Pardubice	39
5.3.2	Hrad Kunětická hora	39
5.3.3	Národní hřebčín Kladruby nad Labem	40
5.3.4	Zámek Litomyšl	40
5.3.5	Město Polička	41
5.3.6	Skanzen na Veselém kopci	41
5.3.7	Město Letohrad	42
5.4	DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA.....	43
5.5	TURISTICKÁ INFRASTRUKTURA.....	44

5.5.1	Ubytovací zařízení	44
5.5.2	Stravovací zařízení.....	45
5.5.3	Kulturní zařízení	46
5.5.4	Kulturní události	46
5.5.5	Turistická informační centra.....	47
5.5.6	Síť turistických a cyklistických stezek	48
5.6	PŘÍJEZDOVÝ ZAHRANIČNÍ CESTOVNÍ RUCH	48
5.7	FINANCOVANÉ PROJEKTY CESTOVNÍHO RUCHU	49
5.7.1	Realizované projekty EU	49
5.7.2	Státní dotace.....	50
5.7.3	Probíhající grantové programy kraje	51
6	SWOT ANALÝZY	52
7	DISKUZE VÝSLEDKŮ.....	56
7.1	ZHODNOCENÍ ŘÍZENÉHO ROZHOVORU	56
7.2	VÝSLEDEK KOMPARACE SWOT ANALÝZ	57
	ZÁVĚR	59
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	61
	SEZNAM PŘÍLOH.....	66

ÚVOD

Téma bakalářské práce „Cestovní ruch jako faktor ovlivňující rozvoj Pardubického kraje“ jsem si zvolila z důvodu mého zájmu o turismus a o Pardubický kraj, z kterého pocházím. Mne samotnou zajímalo, jak cestovní ruch působí na rozvoj Pardubického kraje, jaké faktory ho ovlivňují a zda se jedná o kraj, který disponuje potenciálem k rozvoji turismu.

Cestování a cestovní ruch se prakticky vyvíjely již v antice, ale počátek moderního cestovního ruchu můžeme nalézt až v 17. a 18. století. Jednalo se hlavně o cesty aristokratů či učňů za účelem shánění nových zkušeností. Hlavním důvodem vzniku moderního cestovního ruchu je vývoj společnosti a začátek průmyslové revoluce, která vyvolala požadavek nejen na zlepšení vzdělání, ale také např. na obnovení styku lidí s lidmi či s přírodou. Právě od této doby můžeme hovořit o příčině cestovního ruchu – odpočinku a poznání. Největší přírůstek turismu zaznamenáváme po skončení druhé světové války a jeho rozmach trvá do dnes.

Oprávněně se cestovní ruch stal velmi dynamicky se vyvíjejícím odvětvím po celém světě a to nejen díky svým nemalým přínosům do ekonomiky jednotlivých zemí, ale i počtem pracovních míst, které nabízí. U nás, v České republice, tvoří cestovní ruch 2,7 % HDP, 4,7 % osob pracuje v oblasti cestovního ruchu a příjmy z turismu v roce 2011 činily 135 miliard korun, což jsou výsledky bezpochyby nezanedbatelné. Tezi o dynamickém oboru potvrzují i výsledky agentury CzechTourism z oblasti příjezdového cestovního ruchu. V roce 2011 navštívilo Českou republiku rekordních 6,8 milionů zahraničních turistů, což je zatím nejvyšší počet v celé historii.

Každý kraj České republiky je charakteristický určitým typem turismu. Např. Karlovarský region je proslulý svým lázeňstvím, sever Čech si spojíme s aktivní zimní dovolenou a horskou turistikou nebo známý rybníkářský Jihočeský kraj s cykloturistikou. Významné postavení má zajisté i Pardubický kraj, přestože se řadí mezi nejméně navštěvované regiony. Na své si přijde každý návštěvník, ať už miluje aktivní dovolenou, kdy může navštívit Orlické hory, Kralický Sněžník nebo Žďárské vrchy známé pro svoje skalní útvary, nebo ať dává přednost kulturně-historickým památkám, které na nás dýchnou atmosféru dávných let. V posledních letech je trendem spojovat aktivní dovolenou s poznáním určité pamětihodnosti. Pro tyto účely jsou

v Pardubickém kraji hojně budovány nebo alespoň nově značeny cyklistické trasy, které propojují nejzajímavější atrakce.

SEZNAM ZKRATEK

CR – Cestovní ruch

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

ERDF – Evropský fond pro regionální rozvoj

EU – Evropská unie

HDP – Hrubý domácí produkt

HNP – Hrubý národní produkt

CHKO – Chráněná krajinná oblast

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

NUTS - (fran.) La nomenclature des unités territoriales statistiques

OP – Operační program

Pk – Pardubický kraj

ROP – Regionální operační program

SFDI – Státní fond dopravní infrastruktury

TIC – Turistické informační centrum

UNESCO – (ang.) United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

VÚSC – Vyšší územní samosprávný celek

WTO – (ang.) World Tourism Organization

1 CESTOVNÍ RUCH

Turismus patří mezi významná odvětví, protože ovlivňuje nejen zaměstnanost, příjmy, rozvoj regionů, ale i výši hrubého domácího produktu. Jedná se o mnohostranný jev, který souvisí nejen s infrastrukturou, se zařízeními poskytující ubytování, ale i s činnosti informačních center či s činností cestovních kancelářů. Vymezit pojem cestovního ruchu je obtížné. „Podle Světové organizace cestovního ruchu (WTO – World Tourism Organization) jde o aktivity lidí cestujících na přechodnou dobu do míst mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech ne déle než jeden rok za účelem trávení volného času, obchodu nebo za jiným účelem (hlavní účel cesty je ale jiný než vykonávání výdělečné činnosti)“¹

Další definici cestovního ruchu uvádějí autoři Výkladového slovníku cestovního ruchu, kteří tvrdí, že „cestovní ruch je komplexní, mnoha oblastmi a z mnoha hledisek se prolínající společenský jev bez jakýchkoliv pevně stanovitelných hranic, který je synergickým souhrnem všech jevů, vztahů a dopadů v časoprostorovém kontextu, souvisejících s narůstající mobilitou lidí, motivovanou uspokojováním jejich potřeb v oblasti využití volného času, rekreace, cestování a poznání, dále v oblasti sociální, kulturní a v dalších oblastech. (Pásková a Zelenka, s. 6)

Složitost turismu je dána také množstvím pojmů, které s ním souvisí. Vedle vymezení cestovního ruchu stojí definice ekonomiky a průmyslu cestovního ruchu, turistiky, cestování a jednotlivých účastníků turismu, které se liší dobou pobytu v dané lokalitě atd. Turismus lze označit jako průmysl, který poskytuje veškeré služby spojené s tímto oborem. Tyto služby dělíme na sektory, které jsou navzájem provázány. Patří sem sektor ubytovacích služeb, atrakcí, dopravy, organizace a sektor zprostředkovatelé. (Burian aj., 2011)

1.1 ROZDĚLENÍ CESTOVNÍHO RUCHU

V mnohých literárních zdrojích nalezneme různé typologie turismu, které ho rozdělují na formy, druhy či typy. Zatímco formy cestovního ruchu se zaměřují na účastníky a na jejich potřeby, druhy jsou dány především místem, kde dochází

¹ [Http://www.czechtourism.cz/files/regiony/rozvoj/cestovni_ruch.pdf](http://www.czechtourism.cz/files/regiony/rozvoj/cestovni_ruch.pdf).

k uskutečňování cestovního ruchu a využívání služeb spojených s turismem. (Burian aj., 2011)

1.1.1 Formy cestovního ruchu

Hlavní formy představují nejčastější nároky návštěvníků a dělíme je na:

- rekreační cestovní ruch – hlavním cílem této formy je odpočinek a s ním spojená regenerace sil v příjemné lokalitě. V České republice je oblíben zejména pobyt na chatách či chalupách,
- kulturně poznávací cestovní ruch – je zaměřen na seznámení se s určitou kulturou, historií nebo tradicí,
- sportovně-turistický cestovní ruch – předmětem tohoto turismu je aktivní dovolená a sportovní vyžití,
- léčebný a lázeňský cestovní ruch – jak už název napovídá, jedná se o turismus zaměřený na léčbu a předcházení nemocí v lázeňských centrech. (Burian aj., 2011)

Specifické formy turismu se zaměřují na nevšední nároky lidí a k jejich rozšíření dochází zásluhou nových trendů v cestovním ruchu. Mezi nejznámější patří městský, venkovský, kongresový, zábavní turismus a formy zaměřené na jednotlivé skupiny návštěvníků jako je mládež, důchodci či celé rodiny. (Burian aj., 2011)

1.1.2 Druhy cestovního ruchu

Mezi základní druhy turismu řadíme domácí, zahraniční a tranzitivní cestovní ruch.

- domácí cestovní ruch – obyvatelé státu konají své cesty v rámci území své země,
- zahraniční cestovní ruch – v rámci tohoto druhu dochází k překročení alespoň jedné hranice cizího státu. Rozlišujeme dva poddruhy, a to aktivní a pasivní zahraniční cestovní ruch.

- aktivní CR – neboli příjezdový cestovní ruch, který představuje příjezdy cizinců do našeho státu,
- pasivní CR – je opakem aktivního CR a definujeme ho jako výjezdy turistů do zahraničí.
- tranzitivní CR – lze charakterizovat jako tranzit turistů cizí zemí za účelem dosažení cílové destinace. Často bývá časově omezen několika hodinami. Součástí tranzitivního cestovního ruchu jsou i přestupy na zahraničních letištích. (Petrů, 2007)

Existuje mnoho dalších typologií druhů, které se liší např. délkou pobytu účastníků, způsobem účasti na turismu, organizací CR, ale rozhodující může být i roční období nebo dopravní prostředek, který účastníci využili za dosažením turistického cíle. (Petrů, 2007)

1.2 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ CESTOVNÍ RUCH

Faktory ovlivňující cestovní ruch dělíme do tří skupin: faktory lokalizační, realizační a selektivní. Faktory lokalizační můžeme definovat jako to, co se dá v dané lokalitě navštívit a vidět. O využití poptávky rozhodují faktory realizační, kam spadá hlavně infrastruktura a služby. Stimulační (selektivní) faktory se zabývají samotnými návštěvníky a jejich počtem. (Burian aj., 2011)

1.2.1 Lokalizační faktory

První skupina faktorů je vymezena teritoriálně a je tedy konstantní. Jedná se o přírodní podmínky, mezi které řadíme ráz krajiny, podnebí, vodní podmínky, živočišstvo a rostlinstvo, nacházející se v dané lokalitě. Dále sem zahrnujeme společenské atraktivity, které vznikly rukou člověka např. všechny obyčeje, pamětihodnosti či slavnosti. (Burian aj., 2011)

Z hlediska přírodních podmínek jsou vyhledávány ty lokality, které se pyšní zajímavým složením všech výše vyjmenovaných prvků. Nejnavštěvovanější jsou většinou horské či pobřežní oblasti, které mají některou z geologických rarit a kde nalezneme i dobré vodní poměry, moře, řeky, jezera či prameny. Dalo by se říci, že čím je místo mimořádnější, tím více je atraktivnější. Často se tyto vzácnosti dostávají na seznam světového kulturního dědictví. (Burian aj., 2011)

Mezi nejvyhledávanější společenské atraktivity řadíme památky, a to zejména ty, které jsou zapsány na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO anebo ty, které jsou v dané oblasti nejznámější. Samozřejmě nesmíme opomenout význam jednotlivých kulturních, společenských či sportovních akcí. Množství společenských atraktivit se odvíjí od počtu obyvatel v daném regionu. Platí zde přímá úměrnost, čím více obyvatel, tím více atraktivit. (Burian aj., 2011)

Díky těmto lokalizačním faktorům můžeme určit, kterému druhu cestovního ruchu se v dané lokalitě bude dařit a jakým směrem situovat nabídku. (Burian aj., 2011)

1.2.2 Realizační faktory

Základním principem těchto faktorů je jak se dopravit do oblasti a využít její infrastruktury služeb. Podstatou je hlavně kapacita a kvalita poskytovaných služeb. Bez těchto prvků totiž není možné plně využít potenciál destinace. Důležitou roli hraje i kvalitní nabídka těchto služeb, bez níž nelze propagovat a poskytovat produkty cestovního ruchu. (Burian aj., 2011)

„Doprava zajišťuje styk mezi výchozím místem účastníka a navštěvovanou oblastí a rozhoduje o využívání regionu (turistického cíle, destinace) cestovním ruchem.“ (Burian aj., 2011, s. 36)

Rozhodující jsou požadavky turistů, kteří se chtějí do lokality dopravit pohodlně, rychle a co nejlevněji bez zbytečných nesnází. Důležitou roli v zlepšení dopadů dopravy na cestující hrají přepravní služby, které zajišťují např. převoz z letiště do cílové destinace, zapůjčení automobilů apod. Právě samotná dopravní obslužnost definuje, jaká bude poptávka po cestovním ruchu v daném kraji. V posledních letech zažívá velký rozmach především automobilová a letecká doprava. Výhodu mají ty turistické destinace, v jejichž okolí se nachází letiště, dálnice či vlaková stanice, kde zastavují mezinárodní vlaky či vlaky Intercity. Naopak méně oblíbeným dopravním prostředkem se stal dálkový autobus. Samozřejmě nesmíme zapomenout na cyklotrasy a cyklostezky, které jsou též součástí infrastruktury. (Burian aj., 2011)

Cílem dané oblasti je zaměřit se na takové služby, které přinesou lokalitě zisk. Jedná se hlavně o služby zabývající se přepravou, stravováním nebo ubytováním. Důležitou podmínkou je znát životní cyklus poskytované služby a tím předcházet úbytku zákazníků a následným finančním ztrátám. (Burian aj., 2011)

1.2.3 Selektivní faktory

Stimulační faktory ovlivňují turismus na poli mezinárodním a regionálním. Tyto faktory dělíme na objektivní a subjektivní. (Burian aj., 2011)

Objektivní faktory dělíme:

- politické faktory – míra návštěvnosti je ovlivněna stabilitou politického systému, existencí možnosti volného pohybu osob a kapitálu ve vybrané turistické destinaci,
- ekonomické faktory – představují např. výši investic určených na propagaci lokality, možnost získání financí z Evropských fondů atd.,
- demografické skutečnosti – základ tvoří lidé pracující v oblasti cestovního ruchu a samotní účastníci,
- administrativní podmínky – vymezují cestovní ruch zákony, právními předpisy či vyhláškami. (Burian aj., 2011)

Mezi subjektivní faktory řadíme vše, co může ovlivnit rozhodování turistů. Např. propagace, zkušenosti návštěvníků nebo dobré jméno lokality. (Burian aj., 2011)

1.3 DESTINACE CESTOVNÍHO RUCHU A TYPOLOGIE REGIONŮ

Světová organizace cestovního ruchu vytvořila definici, která nám přibližuje pojem destinací turismu. Jedná se o „*místo s vhodnými atraktivitami ve spojitosti se zařízeními službami cestovního ruchu, které si účastník cestovního ruchu zvolil pro návštěvu.*“ (Burian aj., 2011, s. 42)

Prostorové vymezení destinací není dirigováno žádnými danými pravidly. Může se jednat o zóny, které disponují přírodními atraktivitami nebo jednotnými kulturními znaky. V destinaci nalezneme ubytovací, stravovací zařízení. Chybět by neměla zařízení, která poskytují pro návštěvníky zábavu. (Burian aj., 2011)

„Destinace cestovního ruchu je tedy územní jednotka neboli cílové místo cesty, které disponuje souborem služeb poskytovaných v souvislosti s potenciálem cestovního ruchu dané oblasti. Je to určitý geografický prostor tvořený nabídkou turistických atraktivit a všemi nezbytnými zařízeními pro realizaci služeb cestovního ruchu. (Burian aj., 2011, s. 43)

Vedle turistických destinací rozlišujeme oficiálně stanovené administrativní celky NUTS a pojmy jako mikroregiony, turistické regiony či euroregiony. (Burian aj., 2011)

1.3.1 NUTS

Evropská Unie zavedla územní celky NUTS (z francouzského spojení La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) v rámci celého společenství zejména pro potřeby statistiky, klasifikace úrovně jednotlivých regionů či pro možnost získání dotací z prostředků EU. V České republice nalezneme územní celky NUTS 0 – NUTS 5, kde:

- NUTS 0 = ČR jako stát,
- NUTS 1 = území státu,
- NUTS 2 = regiony soudržnosti, které tvoří spojené kraje,
- NUTS 3 = vyšší územní samosprávné celky,
- NUTS 4 = okresy ČR,
- NUTS 5 = obce. (Burian aj., 2011)

1.3.2 Mikroregion

„Mikroregion je obecně definován jako území, jež je tvořeno správními obvody několika obcí, které se sdružily za účelem dosažení společného cíle.“ Většinou se jedná o sdružení obcí dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Příčinou spojení obcí může být např. existence CHKO nacházející se na území těchto obcí, společná historie nebo společné pozoruhodné turistické cíle. Takto vzniklá sdružení mohou žádat o finanční prostředky z evropských fondů. (Burian aj., 2011, s. 40)

1.3.3 Turistický region

Turistický region definujeme jako území, kde pomocí cestovního ruchu dochází k ucelení charakteristických prvků oblasti, kterými se odlišují od jiných regionů. Tyto regiony se mohou členit na menší územní celky, které nazýváme turistické oblasti a které se liší např. odlišným potenciálem turismu. Aby došlo ke zlepšení propagace a nabídky turistických produktů, bylo nutné rozdělit ČR (neexistence současných

krajů) na menší územní celky. K vytvoření turistických regionů a oblastí došlo v roce 1999 agenturou CzechTourism. (Burian aj., 2011)

1.3.4 Euroregion

Euroregion sjednocuje hraniční regiony sousedních zemí na základě vzájemné dohody. Jedná se o typ přeshraniční spolupráce s cílem zdotat překážky, které ztěžují integraci. Většinou je řešena problematika životního prostředí, dopravy či cestovního ruchu lokality. (Burian aj., 2011)

1.4 PRAVOMOCE V OBLASTI VEDENÍ CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICE

Stát, kraje a obce hrají významné role týkající se cestovního ruchu. Základ tvoří veřejná správa, jejímž cílem je zabezpečit veřejné služby z pověření státu. Mezi ně patří např. vzdělávání, zdravotnictví, infrastruktura, kultura a též cestovní ruch. Samotní obyvatelé státu volí své zastupitele, kteří za ně vykonávají samosprávu. Tu můžeme definovat jako vedení oblasti, která spravuje sama sebe a má právo rozhodovat ve věcech, které se dané oblasti týkají. (Burian aj., 2011)

Úkolem státu je zabývat se regionálním rozvojem, do kterého spadá cestovní ruch. Hlavní institucí, která vytváří nejen potřebné písemnosti, ale i ustanovení a vyhlášky týkající se turismu, je Ministerstvo pro místní rozvoj. Nejdůležitějším strategickým dokumentem je Koncepce státní politiky rozvoje cestovního ruchu. Samotná státní politika cestovního ruchu se orientuje zejména na okruhy, jako jsou rozvojové projekty, programy podpor, statistiky apod. Pro zlepšení propagace České republiky byla vytvořena na začátku 90. let 20. století organizace CzechTourism, jejímž hlavním cílem je organizování různorodých aktivit a představování nabídky turismu na zahraničních veletrzích. Též poskytuje mnoho zajímavých informací z oblasti cestovního ruchu. Další institucí jsou Česká centra, která se nacházejí v zahraničí. Pracují pod záštitou Ministerstva zahraničních věcí a vykonávají obdobnou činnost jako CzechTourism. Hlavním cílem je vedle prezentace ČR, také koordinace činností se záměry zahraniční politiky. (Burian aj., 2011)

Vyšší samosprávné celky mají povinnost rozvíjet cestovní ruch v rámci rozvoje svého území, a proto vytvářejí programy podpory turismu. (Burian aj., 2011)

Nejen kraje, ale i jednotlivé obce nacházející se na území kraje, musí pečovat o svůj vývoj. S tím souvisí budování dostatečné dopravní sítě a doprovodné infrastruktury. Řada obcí zřídila turistická informační centra, jejichž cílem je poskytovat informace o cestovním ruchu v dané oblasti, případně se zaměřovat na prodej suvenýrů, turistických známek nebo vstupenek na kulturní akce. Bohužel právě oblast turismu je v malých obcích považována za méně významnou, a tudíž je jí věnováno méně péče. (Burian aj., 2011)

1.5 PRÁVNÍ ÚPRAVA CESTOVNÍHO RUCHU V ČR

Jako každé odvětví je nutné i oblast cestovního ruchu upravit právními normami, ať už se jedná o jednotlivé zákony, vládní nařízení či vyhlášky ministerstev. Samozřejmě díky velkému rozsahu celého oboru cestovního ruchu ho nelze právně podchytit pouze jednou právní normou. (Čertík, 2001)

Jediná právní úprava, která se zaměřuje výhradně jen na cestovní ruch, je zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. Tento zákon byl novelizován o popis činnosti horské služby a charakteristiku lyžařského areálu s účinností od roku 2010.²

Další právní úpravy můžeme nalézt např. v občanském a obchodním zákoníku, v živnostenském zákoně, v zákoně o dani z přidané hodnoty či v zákoně o ochraně spotřebitele. (Čertík, 2001)

1.6 EKONOMICKÉ PŘÍNOSY CESTOVNÍHO RUCHU

Cestovní ruch představuje jedno z nejvýznamnějších hospodářských odvětví, které výrazně ovlivňuje hrubý domácí produkt a zaměstnanost země. (Drobná a Morávková, 2004)

HDP definujeme jako statky a služby, které jsou vytvořeny za určité časové období na území státu. Spojitost turismu a hrubého domácího produktu lze vyjádřit ve dvou základních rovinách. Rozlišujeme tak, jaký vliv má HDP na turismus. Pokud země má vysoký poměr HDP na obyvatele, znamená to, že cestovní ruch je v těchto zemích intenzivnější než v zemích, kde je tento poměr nižší. Druhá rovina představuje

² [Http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/Pravo-Legislativa/Pravni-predpisy/Novela-zakona-c--159-99-Sb--o-obsahu-cinnosti-a-vy](http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/Pravo-Legislativa/Pravni-predpisy/Novela-zakona-c--159-99-Sb--o-obsahu-cinnosti-a-vy).

působení cestovního ruchu na HDP země. Hlavními faktory, které způsobují růst hrubého domácího produktu, jsou zejména práce, půda, kapitál, vědecko-technický pokrok a rozvoj technologií. Samozřejmě nesmíme zapomenout i na faktory, které napomáhají rozvoji turismu a tím i zvyšování HDP. Těmi jsou např. vyšší příjmy, trendy, urbanizace, změna hodnotového žebříčku u lidí. (Palatková a Zichová, 2011)

Druhým nejdůležitějším ukazatelem ekonomického přínosu turismu je zaměstnanost. Cestovní ruch se řadí mezi ta odvětví, která jsou velmi závislá na pracovní síle. V roce 2011 bylo zjištěno, že 10 % z celkové zaměstnanosti ČR tvoří lidé pracující v oblasti cestovního ruchu. Pracovní místa v turismu jsou často spojena s menší kvalifikací, s velkým množstvím pracovních pozic s částečným pracovním úvazkem způsobeným sezónností v oblasti či s časovou náročností. (Palatková a Zichová, 2011)

Turismus hraje i důležitou roli v oblastním hospodářství, zejména v lokalitách zaměřených na zemědělství nebo v horských oblastech. Cestovní ruch přispívá k rozvoji těchto lokalit, a to jak pozitivně, tak negativně. Pozitivním důsledkem turismu je ekonomický růst, který je spojen nejen s vytvářením nových pracovních míst přímo v oblasti, ale má vliv i na ostatní druhy výroby, které s cestovním ruchem do značné míry souvisí. Naopak nadměrný cestovní ruch může v těchto lokalitách negativně působit především na životní prostředí. V rámci těchto pozitivních a negativních vlivů se mluví o „udržitelném rozvoji cestovního ruchu“, jehož cílem je uspokojení požadavků návštěvníků, ale zároveň chránění biologické rozmanitosti, ekologických procesů či kulturní integrity. (Petrů, 2007)

2 REGIONÁLNÍ POLITIKA

Existuje mnoho definic, které se zabývají pojmem regionální politika, ale žádná z nich není obecně uznávaná. V následujících odstavcích uvedu definice, které patří k neznámějším.

V knize „Regionální politika a její nástroje“ autoři uvádí definici dle Vanhove a Klaassen, kteří definují regionální politiku jako „*všechny veřejné intervence vedoucí ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive se pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky ve smyslu dosažení dvou vzájemně závislých cílů: ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů.*“ (Kovárník a Stejskal, 2009, s. 12)

Další uvedená definice v této knize je od B. Goodall, který představuje regionální politiku jako „*součást státní politiky, která ovlivňuje rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho části. Regionální politika zahrnuje opatření napomáhající jednak růstu stupně ekonomické aktivity v území, kde je vysoká nezaměstnanost a malá naděje na přirozený ekonomický růst, a na druhé straně opatření sloužící kontrole ekonomických aktivit v územích s nadměrným růstem.*“ (Kovárník a Stejskal, 2009, s. 12 – 13)

Dle Armstrong, Taylor můžeme říci, že regionální politika existuje kvůli přetrvávání rozdílů v regionech v rámci rozsáhlého množství ukazatelů, které hrají důležitou roli v prosperitě národa. Regionální disparity způsobují problémy, jelikož státu překáží v dosažení stanovených cílů, ať už se jedná o pracovní příležitosti, tempo růstu atd. Cílem regionální politiky je dosažení daných národních cílů, proto ji můžeme pokládat za významnou součást hospodářské politiky státu. (Armstrong a Taylor, 2000)

Obecně lze říci, že regionální politika je činnost, jejímž základním cílem je snižovat rozdíly mezi regiony a podpořit ty oblasti, které ekonomicky zaostávají. (Hrabánková, 1998)

2.1 CÍLE REGIONÁLNÍ POLITIKY 2007 – 2013

Na období 2007 – 2013 jsou stanoveny tři základní cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU: Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce. (Boháčková a Hrabánková, 2009)

Cíl Konvergence slouží k rozvoji zaostávajících států či regionů. Podporu získává z fondů, které finančně podporují opatření na uskutečnění tohoto cíle. Mezi opatření řadíme např. rozvoj inovací, zkvalitnění výkonnosti správy či zlepšení přizpůsobení se na změny. Tato a další opatření by měla vést k ekonomickému růstu i k růstu zaměstnanosti. Cíl Konvergence podporuje regiony na úrovni NUTS II, jejichž HDP na obyvatele je nižší než 75 % průměru HDP na obyvatele Evropské unie. Čerpat mohou i státy, jejichž HNP na obyvatele je nižší než 90 % průměru EU. (Boháčková a Hrabánková, 2009)

Druhým cílem politiky hospodářské a sociální soudržnosti je Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Jak už název cíle napovídá, jedná se o podporu konkurenceschopnosti a zaměstnanosti regionů. V rámci tohoto cíle můžeme uvést opatření jako je rozvoj podnikání, dostupnost trhu práce atd. Podporu mohou získat regiony, které nepatří do cíle Konvergence, a to zejména NUTS I a II. (Boháčková a Hrabánková, 2009)

Posledním cílem je Evropská územní spolupráce podporující přeshraniční spolupráci regionů. *„Do tohoto cíle jsou zařazeny všechny regiony v blízkosti pozemských hranic vnitřních i vnějších na úrovni NUTS 3 a všechny regiony úrovně NUTS 3 podél mořských hranic, vzdálené od sebe maximálně 150 km.“* (Boháčková a Hrabánková, 2009, s. 45)

2.2 STRUKTURÁLNÍ FONDY A FOND SOUDRŽNOSTI

Strukturální fondy představují nástroj regionální politiky a slouží k podpoře vymezených oblastí s cílem snižovat disparity mezi regiony a nastolit hospodářskou a sociální vyrovnanost v rámci EU. (Hrabánková, 1998)

Hlavním záměrem strukturálních fondů je financování programů v rámci cílů regionální politiky na období 2007 – 2013. V současné době existují dva strukturální fondy:

- Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF) – cílem tohoto fondu je odstraňovat již zmíněné disparity mezi regiony a zmírňovat difference mezi úrovní rozvoje,

- Evropský sociální fond – zaměřuje se na priority vedoucí k podpoře hospodářské a sociální soudržnosti, zejména na růst zaměstnanosti a zvyšování počtu pracovních pozic. (Bednářová a Škodová-Parmová, 2010)

V roce 1993 byl Maastrichtskou smlouvou založen Fond soudržnosti (Kohezní fond), který slouží k poskytování finanční pomoci méně rozvinutým členským státům EU, nikoliv regionům. Pomoc z fondu je poskytována na projekty týkající se zlepšení rozvoje energetické, telekomunikační a dopravní infrastruktury většího rozsahu (dálnice a silnice I. třídy, železnice, vodní doprava, řízení silniční, železniční, říční, námořní a letecké dopravy). Stát EU může čerpat finanční prostředky, pokud jeho HDP na obyvatele nepřesahuje 90% průměru Evropské Unie.³

2.3 PROGRAMOVÉ ZABEZPEČENÍ REGIONÁLNÍ POLITIKY V ČR

Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky je hlavní institucí, která působí v oblasti regionální politiky a vypracovává programy a strategie pro toto odvětví. Základem regionální politiky České republiky je rozvoj regionů orientovaný na jejich soudržnost. Strategie regionálního rozvoje České republiky na období 2007 – 2013 představuje hlavní nástroj regionální politiky.⁴

2.3.1 Strategie regionálního rozvoje České republiky 2007 – 2013

Strategie popisuje současný stav regionálního rozvoje a charakterizuje hlavní předpoklady pro jeho další vývoj. Mezi hlavní předpoklady řadíme zejména přírodní a lidské zdroje, materiální faktory (např. infrastruktura) a nemateriální faktory (např. inovace, informační technologie). Dále stanovuje vizi, cíle a navrhuje následná opatření.⁵

Do konce roku 2013 chce Česká Republika dosáhnout stanovené vize, která představuje ČR jako zemi konkurenceschopnou a ekonomicky aktivní, kde dochází ke zkvalitňování životní úrovně obyvatel. Důraz je kladen na snižování regionálních

³ [Http://www.strukturalni-fondy.cz/Glosar/F/Fond-soudrznosti-%28CF---Cohesion-Fund%29](http://www.strukturalni-fondy.cz/Glosar/F/Fond-soudrznosti-%28CF---Cohesion-Fund%29).

⁴ [Http://www.mmr.cz/Regionalni-politika](http://www.mmr.cz/Regionalni-politika).

⁵ [Http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/hlavni-faktory-regionalniho-rozvoje-cr-1841.html](http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/hlavni-faktory-regionalniho-rozvoje-cr-1841.html).

rozdílů, na podporu růstu regionů soudržnosti (NUTS II) nebo na zabezpečení minimálních rozvojových schopností mikroregionů.⁶

Program regionálního rozvoje má osm základních prioritních os, které jsou doprovázeny opatřeními na zlepšení stávající situace.

Strategie regionálního rozvoje České republiky je pravidelně aktualizována v tříletém cyklu. K zásadní změně došlo v roce 2006, kdy bylo nutné do strategie zařadit nařízení EU z oblasti politiky soudržnosti. V rámci dokumentu je také dodržován princip subsidiarity, takže všechny projekty by měly být uskutečňovány na místní, regionální či oblastní úrovni. (Bednářová a Škodová-Parmová, 2010)

2.4 PROGRAMOVÉ ZABEZPEČENÍ CESTOVNÍHO RUCHU V ČR

Hlavním orgánem působícím v oblasti cestovního ruchu je Ministerstvo pro místní rozvoj, které vytvořilo Koncepti státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007 – 2013, jenž představuje základní nástroj potřebný pro činnost MMR v oblasti turismu.⁷

2.4.1 Koncepte státní politiky cestovního ruchu v České republice 2007 – 2013

Koncepte státní politiky cestovního ruchu patří mezi základní dokumenty týkající se rozvoje cestovního ruchu v ČR. Tento materiál popisuje stávající situaci turismu a jsou v něm vytvořeny tři SWOT analýzy obsahující silné, slabé stránky, příležitosti a rizika rozvoje cestovního ruchu v zemi. Dále popisuje vize a cíle, kterých chce naše země v oblasti cestovního ruchu dosáhnout.⁸

Česká republika má nejen výhodnou zeměpisnou polohu, ale i velké množství kulturních památek a přírodních krás, které napomáhají rozvoji mnoha forem cestovního ruchu (kulturního, lázeňského, kongresového či orientovaného na sportovní využití). V zemi bohužel existuje velké množství překážek omezujících rozvoj turismu. Mezi základní patří legislativa, malá spolupráce mezi státem a regiony, nedostačující marketingová propagace nebo nedostatečná infrastruktura.⁹

⁶ [Http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/strategicky-ramec-2007-2013-1847.html#b53](http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/strategicky-ramec-2007-2013-1847.html#b53).

⁷ [Http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch](http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch).

⁸ [Http://mmr.cz/getmedia/fe9ed7fd-a7b8-43f3-95ae-e0adbbbc0e5/III-_Koncepte_7-11-07.pdf](http://mmr.cz/getmedia/fe9ed7fd-a7b8-43f3-95ae-e0adbbbc0e5/III-_Koncepte_7-11-07.pdf).

⁹ Tamtéž.

Cestovní ruch zasahuje do mnoha odvětví, ať už se jedná o dopravu, kterou využíváme pro dosažení turistické destinace, anebo samotnou kulturu a další odvětví, která jsou spojována s prožíváním volného času. Významně se také podílí na tvorbě HDP České republiky, na celkové zaměstnanosti a je jednou z příčin ekonomického růstu nejen celé země, ale i jednotlivých krajů a regionů.¹⁰

Mezi silné stránky cestovního ruchu České republiky řadíme především výhodnou zeměpisnou polohu země, postačující počet vhodných oblastí pro turismus, existenci prezentace turismu v podobě mezinárodních veletrhů nebo internetových stránek a postupně se zlepšující spolupráce příhraničních regionů. Slabé stránky bohužel převyšují nad silnými. Česká republika má nízkou kvalitu poskytovaných služeb, dopravní dosažitelnosti vyhledávaných turistických destinací a jejich nedostatečné vybavení. Dochází k nekvalitní kooperaci činností mezi státem a regiony.¹¹

Hlavní vizí koncepce je prezentace České republiky jako země, která má velké množství turistických cílů a je schopná poskytnout hodnotné služby a produkty. Důležitou součástí je i zabezpečení vzdělání lidem pracujících v oblasti cestovního ruchu.¹²

Základními prioritami Koncepce státní politiky cestovního ruchu jsou:

- priorita 1: Konkurenceschopnost národních a regionálních produktů cestovního ruchu,
- priorita 2: Rozšiřování a zkvalitňování infrastruktury a služeb cestovního ruchu,
- priorita 3: Marketing cestovního ruchu a rozvoj lidských zdrojů,
- priorita 4: Vytváření organizační struktury cestovního ruchu.¹³

Kladný výsledek této koncepce je založen především na fungující soustavě všech institucí podílejících se na turismu a na celkové spolupráci, která je považována za základní nástroj podpory cestovního ruchu.¹⁴

¹⁰ http://mmr.cz/getmedia/fe9ed7fd-a7b8-43f3-95ae-e0adbbbbc0e5/III-_Koncepce_7-11-07.pdf..

¹¹ Tamtéž.

¹² Tamtéž.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ Tamtéž.

2.4.2 Národní program podpory cestovního ruchu 2010 – 2013

V roce 2010 byl usnesením vlády schválen Národního programu podpory cestovního ruchu, který se řadí mezi jeden z nástrojů realizace Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR. Základní záměr dokumentu lze charakterizovat jako vytvoření prostředku, jenž přispěje především k efektivnímu rozvoji turismu. V rámci tohoto programu existuje podprogram s názvem Cestování dostupné všem 2012, který se dělí na tři okruhy podpor.¹⁵

První okruh podpory se zaměřuje na vybudování či rekonstrukci odpočinkových zón a hygienických zařízení na cyklostezkách, turistických a naučných trasách s cílem zvýšit návštěvnost daných lokalit.¹⁶

Další okruh představuje podpory zpřístupnění atraktivit, které musí disponovat nadregionálním nebo regionálním významem nebo se jedná o atraktivitu ležící nedaleko od turistických, cyklistických tras. Dotaci mohou též získat projekty zaměřené na ekologicky šetrnou dopravu s cílem ochrany životního prostředí.¹⁷

Poslední okruh podpory je zaměřen na vybudování, zkvalitnění systémů, jak navigačních, tak i informačních, které jsou nezbytné pro návštěvníky se sluchovým či zrakovým postižením.¹⁸

Formou podpory je myšleno poskytnutí dotace, která může dosáhnout až poloviny celkových uznatelných výdajů.¹⁹

2.4.3 Programovací období 2007 – 2013

EU uskutečňuje stanovené cíle v rámci regionální a strukturální politiky v sedmiletém programovacím období. Členské země si vytvářejí vlastní programy, které musí být souladu se strategickými dokumenty EU a které obsahují vytyčené cíle a priority včetně návrhů a postupů na plnění. Otázka cestovního ruchu je řešena

¹⁵ [Http://www.mmr.cz/Narodni-program-cestovniho-ruchu](http://www.mmr.cz/Narodni-program-cestovniho-ruchu).

¹⁶ [Http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Narodni-program-cestovniho-ruchu/Rok-2012---Podprogram-Cestovani-dostupne-vsem/Zneni-podprogramu---zasady--podminky--prilohy](http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Narodni-program-cestovniho-ruchu/Rok-2012---Podprogram-Cestovani-dostupne-vsem/Zneni-podprogramu---zasady--podminky--prilohy).

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ Tamtéž.

v daném období čtyřmi programovými dokumenty tvořící základní nástroj pro realizaci Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007 – 2013.²⁰

2.4.3.1 Integrovaný operační program

Integrovaný operační program byl zpracován MMR a řadí se mezi tématické operační programy, jež jsou realizovány v programovacím období 2007 – 2013. Cílem programu je zaměřením se na zdokonalení veřejné správy a veřejných služeb spojených s rozvojem lidských zdrojů a s územním rozvojem.²¹

Cestovní ruch je v Integrovaném operačním programu popsán jako jedno z nejrychleji se rozvíjejících odvětví hospodářství. Česká republika disponuje značnými předpoklady pro rozvoj turismu, který významně ovlivňuje i regionální rozvoj. Problém představuje koncentrace cestovního ruchu do vyhledávaných destinací, a proto v ostatních regionech nedochází k úplnému využití jejich potenciálu. Program charakterizuje základní problémy, např. méně kvalitní nabídky a služby.²²

Prioritní osa č. 4 Integrovaného operačního programu se zabývá národní podporou cestovního ruchu se zaměřením na cíl Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Na rozdíl od regionálních programů plní tato prioritní osa národní význam. Proto je nezbytné vést rozvoj turismu a s ním spojenou propagaci, marketing a další podpory ze státní úrovně. Podporovány jsou činnosti jako zavedení národního informačního portálu, standardů týkající se služeb turismu nebo kvalitní propagace a podpora CR.²³

2.4.3.2 Regionální operační programy

Regionální operační programy řeší jednotlivé problémy regionů soudržnosti (NUTS II), které vznikají rozdílnou výkonností ekonomiky, zaměstnaností nebo potenciálem turismu. V rámci těchto programů je nezbytné brát ohled na individuální potřeby těchto regionů. Globálním cílem, kterého chtějí regionální operační programy

²⁰ [Http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Programovaci-obdobi-2007---2013](http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Programovaci-obdobi-2007---2013).

²¹ [Http://strukturalni-fondy.cz/getmedia/dfbf033f-0d4d-4781-bdb6-322dcc1857e4/Programovy-dokument-verze-platna-od-21-12-2011.pdf](http://strukturalni-fondy.cz/getmedia/dfbf033f-0d4d-4781-bdb6-322dcc1857e4/Programovy-dokument-verze-platna-od-21-12-2011.pdf).

²² Tamtéž.

²³ Tamtéž.

dosáhnout, je zejména urychlení rozvoje regionů České republiky a jejich zlepšení v oblasti konkurenceschopnosti a investic. (Bajer a Matyáš, 2009)

V rámci cíle regionální politiky Konvergence existuje v České republice sedm regionálních operačních programů na období 2007 – 2013:

- ROP NUTS II Severozápad,
- ROP NUTS II Severovýchod,
- ROP NUTS II Střední Čechy,
- ROP NUTS II Jihozápad,
- ROP NUTS II Jihovýchod,
- ROP NUTS II Moravskoslezsko,
- ROP NUTS II Střední Morava.²⁴

Obrázek č. 1: Vymezení regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod na mapě ČR

Zdroj: <http://www.pardubickykraj.cz/aktuality/58315/druha-miliarda-z-rop-severovychod-vyplacena?previev=archiv>.

NUTS II Severovýchod je tvořen třemi kraji: Pardubickým, Královéhradeckým a Libereckým. Prioritou regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod je rozvoj a zlepšení dopravní infrastruktury, cestovního ruchu a služeb s ním spojených, ale i zkvalitnění sociálních, zdravotních a vzdělávacích podmínek v regionu. Tento operační program je podporován finančními prostředky z fondů Evropské unie a to částkou 656,46 mil. €.²⁵

²⁴ <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>.

²⁵ <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy/ROP-Severovychod>.

Prioritní osa č. 3 ROP NUTS II Severovýchod se soustřeďuje na cestovní ruch této oblasti. Hlavním cílem je zvýšit využití potenciálu turismu v regionu, zejména v rámci zaměstnanosti, ekonomické prosperity, zkvalitňování infrastruktury a poskytovaných služeb.²⁶

2.4.3.3 Programy přeshraniční spolupráce

V programovacím období 2007 – 2013 je stanoveno pět Operačních programů přeshraniční spolupráce, které jsou zaměřeny hlavně na podporu integrace a posilování vztahů jak hospodářských, tak i kulturních a společenských. Cílem je i rozvoj cestovního ruchu v rámci daného území.²⁷

- OP Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
- OP Česká republika – Polská republika
- OP Česká republika – Rakousko
- OP Česká republika – Svobodný stát Sasko
- OP Česká republika – Slovenská republika.²⁸

Obrázek č. 2: Mapa přeshraniční spolupráce ČR – Polsko

Zdroj: <http://www.crr.cz/cs/programy-eu/cil-3/cr-polsko/>.

²⁶ <http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=046df803-5a1c-4c15-b6cb-548efb599e32>.

²⁷ <http://www.mmr.cz/getdoc/859574bc-d64e-485f-a28d-c71ef206c8b5/Operacni-programy-preshranicni-spoluprace>.

²⁸ <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace>.

Principem OP Česká republika – Polská republika je přispívat k rozvoji česko – polského pohraničí se zaměřením na spolupráci těchto zemí a na zvyšování jejich konkurenceschopnosti a soudržnosti. Program podrobně popisuje výchozí stav spolupráce ve vybraných oblastech, mezi které patří i cestovní ruch. Turismus na tomto území disponuje vhodnými předpoklady pro rozvoj. Nejnavštěvovanějšími jsou především lázeňská střediska (např. Polanica Zdrój, Szczawno Zdrój, Karlova Studánka) a horské oblasti Krkonoš a Orlických hor, jež jsou turisty vyhledávány v zimním i v letním období. Potenciál zvyšují kulturní a historické památky, které jsou v česko – polském pohraničí hojně zastoupeny. Bohužel tento potenciál není plně využit především z polské strany. Dalším problémem rozvoje regionu je chybějící vhodná a cílená reklama, špatný stav silničních komunikací, památek.²⁹

Prioritní osa č. 2 Česká republika – Polská republika se zaměřuje na zlepšení podmínek rozvoje podnikatelského prostředí a cestovního ruchu. Hlavní zaměření cíle týkajícího se turismu je zdokonalení a rozšíření jeho nabídky. Existuje tu nutnost podpory jednotlivých forem cestovního ruchu za udržení současného stavu kulturního a přírodního dědictví. Podporu mohou získat též projekty, jejichž cílem je zlepšení dopravní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu či podpora turistických center.³⁰

2.4.3.4 Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013 je finančně zajištěn Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova. Cestovního ruchu rozšiřuje ekonomické aktivity na venkově a tím přispívá i k rozvoji nezemědělské výroby. Podpora cestovního ruchu patří pod prioritní osu č. 3 a je na ní v tomto období vyčleněna částka 144,8 mil €. Díky této finanční podpoře budou realizovány projekty zaměřující se na budování rekreačních zařízení a na podporu služeb v rámci různých typů turistiky.³¹

²⁹ [Http://www.cz-pl.eu/programovy-dokument.html](http://www.cz-pl.eu/programovy-dokument.html).

³⁰ Tamtéž.

³¹ [Http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Programovaci-obdobi-2007---2013/Program-rozvoje-venkova-%28PRV%29](http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Programovaci-obdobi-2007---2013/Program-rozvoje-venkova-%28PRV%29).

2.4.4 Strategie rozvoje cestovního ruchu v Pardubickém kraji

Strategie rozvoje cestovního ruchu v Pardubickém kraji na období 2010 – 2015 je základním dokumentem pro rozvoj turismu v kraji. Obsahový podklad tvoří SWOT analýza, která je východiskem pro strategickou vizi, strategické cíle a následné priority dokumentu.³²

Silnou stránkou cestovního ruchu v Pardubickém kraji je zejména výhodná územní poloha v rámci České republiky disponující rozmanitým reliéfem. Dalším kladem jsou pořádané mezinárodní sportovní akce, síť značených turistických stezek a existence informačních turistických center. Slabé stránky však výrazně převažují nad silnými. Patří mezi ně nedostatečná silniční síť, nízká jakost služeb, malý počet zařízení poskytujících ubytování vyšší úrovně či nedostačující marketing v oblasti turismu. Příležitostí rozvoje cestovního ruchu by mohlo být upřednostnění dané lokality turisty před zahraničím či vytvoření hodnotné nabídky. Naopak největší riziko představují významní konkurenti ze sousedních krajů.³³

Strategická vize reprezentuje kraj jako oblast zaměřující se rozvoj turismu šetrného k přírodě, na zachování kulturních památek nebo poskytování kvalitních služeb.³⁴

Základem všech strategických cílů je orientace na turisty. Prioritou kraje je přilákání návštěvníků k vícedennímu pobytu. Pro dosažení této situace je nezbytné zlepšit veškeré poskytované služby. Nutností je také zdokonalení spolupráce subjektů podnikajících v cestovním ruchu a zaměstnávat kvalitní personál, který bude vůči turistům vystupovat vstřícně.³⁵

Součástí strategie jsou čtyři priority:

- Infrastruktura cestovního ruchu,
- Produkty cestovního ruchu,
- Informační systém a marketing,
- Organizace, vzdělávání, komunikace, kvalita.³⁶

³² http://www.vychodni-cechy.org/cs/ke-stazeni/doc_view/52-strategie-rozvoje-cestovniho-ruchu-v-pardubickem-kraji-na-obdobi-2010-2015?tmpl=component&format=raw.

³³ Tamtéž.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Tamtéž.

3 KRAJ

Kraje jsou označovány také jako vyšší územní samosprávné celky, které vznikly v roce 1997 přijetím zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků. Tento zákon nabyl účinnosti dne k 1. 1. 2000 a vytváří čtrnáct krajů. Bylo zapotřebí též přijmout zákon, který by stanovil působení a kompetence VÚSC. Řešením se stal zákon č. 129/2000 Sb., zákon o krajích. (Valeš, 2006)

„Důvodem samotného vzniku krajů je snaha o částečnou decentralizaci a dekoncentraci státní moci směrem k jednotlivým regionům.“ (Valeš, 2006, s. 196)

Česká republika je dělena na čtrnáct vyšších územních samosprávných celků: kraj Pardubický, Královéhradecký, Liberecký, Vysočina, Olomoucký, Jihomoravský, Moravskoslezský, Zlínský, Středočeský, Ústecký, Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský a posledním krajem je Hlavní město Praha. (Valeš, 2006)

Na VÚSC byly převedeny povinnosti státních institucí. Kraj tedy vykonává přenesenou působnost, když vykonává kompetence státní správy, nebo provádí samostatnou působnost. (Valeš, 2006)

3.1 PRVKY KRAJE

Kraj tvoří několik zásadních prvků, které souvisí s jeho samotným bytím. Řadíme mezi ně občany kraje, právní subjektivitu, samosprávu, působnost nebo další prvky jako je spolupráce krajů. (Cogan, 2004)

3.1.1 Občané kraje

Občané České republiky, kteří trvale žijí na území kraje, lze též nazvat občany kraje. Tito obyvatelé zásadně ovlivňují vývoj vyššího územního samosprávného celku, protože jejich právem je právo volit a být volen do zastupitelstva kraje, pokud splňují věkovou hranici 18 let. Dalšími právy občanů kraje je např. nahlížení a vyjadřování se k rozpočtu kraje, zúčastnit se zasedání zastupitelstva, předkládat podněty a návrhy řešení problémů orgánům kraje atd. (Horzinková a Novotný, 2010)

3.1.2 Právní subjektivita kraje

Kraj je veřejnoprávní korporace, což znamená, že vystupuje vlastním jménem na vlastní odpovědnost, má vlastní příjmy, výdaje a majetek, s kterým může hospodařit dle stanoveného schváleného rozpočtu. Kraj jako právnická osoba může podat žalobu nebo být naopak žalován. Je odpovědný za způsobenou škodu, která případně vznikla při výkonu jeho veřejné moci. (Cogan, 2004)

3.1.3 Samospráva

Každý kraj má právo na vlastní samosprávu, která je zabezpečena nejen v Ústavě České republiky, ale i v zákoně o krajích. Pojem samospráva můžeme definovat jako správu, kterou vykonává někdo jiný než stát, v tomto případě vyšší územní samosprávné celky. Výhodou samosprávy je schopnost pružně reagovat zejména na místní potřeby. (Horzinková a Novotný, 2010)

3.1.4 Působnost

„Působností se rozumí oblast (pole), na kterou má určitý subjekt vliv. Je tedy schopen jej v rozsahu svých pravomocí ovlivňovat podle své vůle“. Kraj disponuje jak samostatnou, tak přenesenou působností. (Cogan, 2004, s. 90)

Samostatná působnost je vykonávána zastupitelstvem kraje na území vyššího samosprávného celku. Tato působnost je vymezena zákonem č. 129/2000 Sb., kde je obsažen výčet jednotlivých kompetencí, které mohou být v rámci samostatné působnosti vykonávány. Nezbytností v této působnosti je, aby se kraj řídil vydanými zákony či právními předpisy. (Cogan, 2004)

Přenesenou působnost vykonávají orgány kraje, které musí zajistit činnosti státní správy, a vymezení těchto úkolů je dáno zákony. (Cogan, 2004)

3.1.5 Spolupráce krajů

Spolupráce krajů probíhá v rámci území ČR a může se jednat o spolupráci krajů mezi sebou nebo o spolupráci kraje s právnickými osobami. Tato spolupráce probíhá

na úrovni NUTS II či v rámci Asociace krajů ČR, která sdružuje všechny VÚSC ČR a snaží se prosazovat jejich zájmy. (Valeš, 2006)

Kraje dále mohou spolupracovat se zahraničními samosprávnými celky. Samozřejmě tato forma spolupráce je pro vyšší územní samosprávné celky užitečná, protože může dojít k podpoře mnoha oblastí od turismu, kultury až po podporu průmyslu. (Valeš, 2006)

4 CÍL A METODIKA PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza cestovního ruchu jako faktoru rozvoje Pardubického kraje, stanovení činitelů ovlivňujících turismus a zhodnocení jejich přínosů pro lokalitu. Pro práci byl stanoven dílčí cíl se zaměřením na specifikaci finančních prostředků plynoucích z evropských či státních fondů na podporu rozvoje turismu ve vybraném regionu. Nezbytnou součástí práce je objasnění pojmů týkajících se cestovního ruchu, regionální politiky a kraje.

Pro práci byla stanovena hypotéza, že *v Pardubickém kraji existují předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu*. Tyto předpoklady plynou ze skutečnosti, že Pardubický kraj disponuje zajímavými přírodními, historickými, kulturními atraktivitami.

Potvrzení nebo vyvrácení hypotézy proběhlo prostřednictvím komparace SWOT analýz a řízeného rozhovoru s vedoucím oddělení regionálního rozvoje Krajského úřadu Pardubického kraje Mgr. Miroslavem Smejkalem. SWOT analýzy byly vyhodnoceny pomocí stanovení vah a hodnocení jednotlivých případů.

V bakalářské práci byly použity primární a sekundární zdroje informací. V první části bakalářské práce došlo ke sběru sekundárních informací prostřednictvím studia odborné literatury a publikovaných dat internetových zdrojů, které byly nezbytné k pochopení problematiky a k následnému charakterizování primárních pojmů. V druhé části bakalářské práce byla data získána zejména z informačních publikací, internetových zdrojů a příruček týkajících se Pardubického kraje. Dále byla studována statistická data týkající se Pardubického kraje a jeho turistické infrastruktury.

Příloha č. 1 předkládá rozhovor s vedoucím oddělení regionálního rozvoje Krajského úřadu Pardubického kraje. Příloha č. 2 byla poskytnuta respondentem jako rozšiřující odpověď na otázku č. 12 rozhovoru.

5 ANAZÝLA PARDUBICKÉHO KRAJE

Počátek čtrnácti současných krajů České republiky nalezneme v ústavním zákoně č. 327/1997 Sb., s účinností ode dne 1. 1. 2000, o vytvoření vyšších územích samosprávných celků.³⁷

Pardubický kraj sousedí s pěti okolními kraji (Královehradecký, Středočeský, Olomoucký, Jihomoravský a s krajem Vysočina) a patří také do regionu soudružnosti NUTS II Severovýchod, který tvoří s Královehradeckým a Libereckým krajem. Dále se dělí na čtyři okresy – Pardubice, Chrudim, Svitavy a Ústí nad Orlicí.³⁸

5.1 PŘÍRODNÍ POMĚRY

Základ území tvoří úrodná Východočeská tabule, která se rozprostírá podél řeky Labe a jejích přítoků. Rovinatost Polabí narušuje pouze neovulkanický suk nazývaný Kunětická hora, jenž se nachází nedaleko krajského města. Reliéf tabule se postupně k okrajům regionu zvyšuje do pohoří a skalních útvarů. Součástí geografie kraje je také část Orlických hor, kde nalezneme i nejvyšší horu celého Pardubického kraje Králický Sněžník. Okolí tohoto nejvyššího bodu je vyhlášeno národní přírodní rezervací pro své skalní a krasové útvary. Jižní část kraje je tvořena částí Železných hor s nejvyšší horou pohoří zvanou Pešava a Žďárskými vrchy. Tyto přírodní poměry poskytují suroviny pro těžbu vápence či šterkopísku.³⁹

Významným tématem jsou též povrchové a podzemní vody. Hlavním tokem Pardubického kraje je řeka Labe, na jejíchž přítocích nalezneme vodní nádrže. Některé z nich jsou významnými zásobárnami pitné vody. Mezi největší patří vodní nádrž Seč na řece Chrudimce a Pastviny na Divoké Orlici. Velké zdroje podzemních vod jsou především v oblasti Svitavska či Ústeckoorlicka. Z dob pánů z Pernštejna se dochovaly mnohé rybníky, které jsou napájeny uměle vytvořeným Opatovickým kanálem.⁴⁰

Na území Pardubického kraje nalezneme tři chráněné krajinné oblasti poskytující zvláštní ochranu pro zachování krajinného rázu. CHKO Žďárské vrchy byla vyhlášena v roce 1970. Cílem ochrany se stalo území, kde pramení české i moravské

³⁷ [Http://www.concourt.cz/clanek/uz_kraje](http://www.concourt.cz/clanek/uz_kraje).

³⁸ [Http://www.pardubice.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FCA66/\\$File/53101112chcz.pdf](http://www.pardubice.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D0003FCA66/$File/53101112chcz.pdf).

³⁹ [Http://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/clanek2005-4.pdf](http://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/clanek2005-4.pdf).

⁴⁰ Tamtéž.

řeky. Nedalekým chráněným územím je CHKO Železné hory pyšníci se vzácnými ekosystémy. Mezi nejstarší patří CHKO Orlické hory. Vznikla již v roce 1969 a typické pro tuto oblast je nedotčená příroda. (Podhorský, 2004)

Podnebí kraje je dáno mírným pásem, v kterém se ostatně nachází i celá Česká republika. Dochází zde ke střídání čtyř ročních období, z nichž minimálně dvě jsou významná pro cestovní ruch. Rozdíly teplot jsou ovlivněny především nadmořskou výškou. Zimy jsou mírné, nejchladněji je na horách. Nejtepleji je v červenci, kdy průměrné teploty v nízkých polohách dosahují 20 C°. Dalším faktorem ovlivňující turismus jsou srážky, které se nejvíce vyskytují na svazích pohoří, kde prouší až 230 dní v roce. (Hrala, 2002)

5.2 HISTORIE

Historie Pardubického kraje sahá až do doby paleolitu. Již v této době člověk osídloval místa v okolí Pardubic a řeky Labe pro vynikající klimatické podmínky. Nálezy, ať už se jednalo o pohřebiště, nástroje nebo šperky, dokazovaly stopy zabydlení z doby bronzové a kamenné. (Podhorský, 2004)

Rozmach sídel začal až kolem poloviny 12. století, kdy se na území současného kraje objevili první přistěhovalci s cílem získat zdejší úrodnou půdu. Tento jev byl podporován i vyššími vrstvami šlechty za účelem zisku. Důležitou funkci v kolonizaci hrály kláštery, mezi nejznámější patřil klášter v Opatovicích, a s nimi spojená jména jako biskup Bruno, který přivedl mnoho nových lidí ze své vlasti, či první pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic. (Podhorský, 2004)

V dalších stoletích docházelo především k rozvoji osad, vznikaly trhy, na kterých docházelo ke směně zboží, a většina půdy v kraji patřila již zmíněným klášterům. Změna nastala až za husitských válek, kdy byl majetek klášterů převeden na šlechtu a města. Důležitým mezníkem celého Pardubického kraje je polovina 15. století, kdy v Kunvaldu vznikla Jednota bratrská, která později ovlivnila víru mnoha lidí. (Podhorský, 2004)

Velmi významným bodem historie regionu byl konec 16. století. Pardubicko a mnoho dalšího bohatství se stalo vlastnictvím pánů z Pernštejna. Za jejich vlády vznikly zámky v Pardubicích a v Litomyšli, došlo také k velkému rozvoji kraje, zejména v oblasti zemědělské a řemeslné produkce. Po vyhoření bylo město Pardubice

přestavěno pány z Pernštejna a stalo jedním z nejokázalejších měst v českém království. Období úpadku přichází po roce 1560, kdy Jaroslav z Pernštejna prodává svůj majetek Ferdinandu I. Tuto etapu historie dovršuje třicetiletá válka, která zanechala svůj otisk na všech městech a obcích regionu. (Podhorský, 2004)

18. a 19. století bylo spojeno především s rozvojem kraje. S technologickým pokrokem v oblasti zemědělství přišli bratřenci Veverkovy vynálezem ruchačla. Růst zemědělské i tovární produkce si vyžádal stavby nových cest a železnic. Pardubice se tak staly důležitým uzlem železničních tratí. (Podhorský, 2004)

První i druhá světová válka ve 20. století ovlivnila celou zemi. V Pardubicích v roce 1915 vznikla jedna z největších vojenských nemocnic. Konec bojů a vznik samostatného Československa v roce 1918 neprobíhal bez komplikací. Němci žijící v kraji požadovali vznik samostatné provincie. Tomu bylo zamezeno až zásahem československých vojáků. Za druhé světové války byla část kraje okupována a nakonec připojena k německé říši. Vývoj po válce vedl k nucenému odsunu obyvatel s německým původem, což znamenalo pro Pardubický kraj hospodářskou stagnaci. (Podhorský, 2004)

5.3 PAMÁTKY

„Dlouhá a bohatá historie kraje našla své zhmotnění v podobě velkého množství historických památek, z nichž některé patří ke světovým unikátům“ (Podhorský, 2004, s. 13)

První stavby vznikají postupným osídlováním kraje. Jedná se především o tvrze, které byly ve středověku přestavěny na hrady sloužící jako sídla šlechty. Důležitou roli hrála kulturní a hospodářská královská města. Většina z nich ležela na významné obchodní cestě spojující Čechy a Moravu. Z doby renesance se dochovaly bohatě zdobené zámky. Mezi perly renesančního stavitelství řadíme pardubický zámek a zámek v Litomyšli, který je jedinou památkou zapsanou na Seznamu světového dědictví UNESCO. K zajímavostem kraje patří nejen velké množství lidových staveb, ale i Národní hřebčín v Kladrubech nad Labem. (Podhorský, 2004)

5.3.1 Město Pardubice

Město Pardubice, město perníku, leží na soutoku řek Labe a Chrudimky. Patří mezi významné turistické destinace Pardubického kraje. (Podhorský, 2004)

Historie tohoto města sahá až do 13. století. Zpočátku zde byla tvrz panů z Dubé, která se nacházela na labském brodu, a okolo se rozrůstalo podhradí. Postupem času se Pardubice staly městem, které je spojeno s významnými osobnostmi, jako je Arnošt z Pardubic, první pražský arcibiskup, či s rodem pánů z Pernštejna. Právě tento rod se zasloužil o modernizaci města v 16. století a vybudoval významnou síť rybníků a umělých kanálů. Již za Viléma z Pernštejna se objevuje také první zmínka o perníkářském cechu, který získalo právě město Pardubice. V 19. století dochází k velkému rozvoji. Přibývá velké množství výrobních podniků, železničních spojení, vznikají nové školy a gymnázia. Díky tomuto se později stávají největším městem Východních Čech. (Podhorský, 2004)

Mezi významné památky patří pardubický zámek, historická část města nebo pardubické krematorium. Zámek je unikátní nejen svoji architekturou vodního hradu, dochovaly se zde i původní klenby, kamenné portály nebo staré nástěnné malby z doby renesance. Právě zde se nachází sídlo Východočeského muzea a Východočeské galerie. Historická část města je vyhlášena městskou památkovou rezervací. Její základ tvoří Pernštýnské náměstí s renesanční radnicí, měšťanskými domy, morovým sloupem se sochou Panny Marie a všemu vévodící Zelenou bránou, věží, která poskytuje nádherný výhled na již zmíněné náměstí, zámek či na nedalekou Kunětickou horu. (Pardubický kraj: města a obce Pardubického kraje, 2010)

Pardubice jsou centrem kultury a sportu. Disponují velkým množstvím kulturních zařízení (galerie, muzea, divadla či multikina). Každý podzim se zde koná proslulý překážkový dostih Velká pardubická a Zlatá přilba. (Pardubický kraj: města a obce Pardubického kraje, 2010)

5.3.2 Hrad Kunětická hora

Nedaleko krajského města najdeme další významnou kulturní památku Pardubického kraje Hrad Kunětická hora. Už v druhé polovině 14. století je na Kunětické hoře postaven hradní komplex, ale k největšímu rozkvětu dochází až

za vlastnictví Viléma z Pernštejna. Ten a jeho dva synové mění hradní obydlí v pozdně gotický a renesanční zámek, který je obehnan mnoha zemními valy a příkopy. Objekt měl strategickou úlohu za třicetileté války, kdy byl dobyt a vypálen. Těžba kamene postupně přispěla ke zřícení části hradu. Opravy a rekonstrukce jsou realizovány do současnosti. Kunětická hora je vyhledávanou turistickou destinací, nejen pro expozice, které se v zřícenině nachází, ale i pro mnohá divadelní či hudební představení.⁴¹

5.3.3 Národní hřebčín Kladruby nad Labem

Nedaleko Pardubic v obci Kladruby nad Labem se nachází nejstarší hřebčín na světě. V 16. století zde byl založen hřebčinec, který Rudolf II. povýšil na dvorní císařský hřebčín. Pro svůj častý pobyt si nechal vybudovat zámeček, jehož součástí byla jízdárna, kovářská dílna či budovy určené pro správu a provoz.⁴²

Hřebčín je znám hlavně kvůli Starokladrubskému bělouši, který patří mezi nejstarší chované plemeno koní na světě. Využití ořů je mnohostranné. Hodí se nejen pro vozatajský sport, ale i pro rekreační jízdu či pro hipoterapii. Ocenění přišlo v roce 1995, kdy byl starokladrubský kůň vyhlášen státní kulturní památkou. Stalo se tak vůbec poprvé, že se zvíře stalo cílem ochrany památkářů.⁴³

5.3.4 Zámek Litomyšl

Původní sídlo Slavníkovců bylo v 16. století za Vratislava z Pernštejna přestaveno na renesanční zámek Litomyšl. Na první pohled zaujme svoji fasádou, kterou tvoří psaníčková a figurální sgrafita. Tyto sgrafita nalezneme po celé budově a byly vytvořeny italskými umělci. Místnosti jsou zdobeny krajinnými nástěnnými malbami. Součástí areálu zámku je zámecké divadlo, které disponuje cenným souborem dochovaných kulis. Zámek je proslulý nejen svoji architekturou, ale i díky známému českému skladateli Bedřichu Smetanovi, jenž se v zámeckém pivovaru narodil. Důležitým historickým mezníkem byl rok 1962, kdy se objekt stal národní kulturní

⁴¹ [Http://www.hrad-kunetickahora.cz/historie/historicky-vyvoj/](http://www.hrad-kunetickahora.cz/historie/historicky-vyvoj/).

⁴² [Http://www.nhkladruby.cz/historie](http://www.nhkladruby.cz/historie).

⁴³ <http://www.nhkladruby.cz/>

památkou. Koncem 20. století byl zapsán na Seznam světového dědictví UNESCO. Jedná se o jedinou památku v Pardubickém kraji, která má světový význam.⁴⁴

5.3.5 Město Polička

Český král Přemysl Otakar II. založil v roce 1265 město Polička. Procházely tudy významné obchodní trasy, které sloužily jako spojení mezi středem Čech a Moravou. Později věnoval město své manželce Kunhutě a Polička je od té doby nazývána městem královen. (Pardubický kraj: města a obce Pardubického kraje, 2010)

V Poličce nalezneme nejen dochované městské hradby, které byly budovány již od poloviny 14. století, ale mnoho zajímavých památek, které jsou dominantou města. Mezi nejvýznamnější z nich patří architektonicky zajímavá dvoupatrová barokní radnice s věží z roku 1739, v níž v současnosti sídlí Městské muzeum a galerie, a novogotický kostel sv. Jakuba s rodnou světnicí významného českého skladatele Bohuslava Martinů.⁴⁵

Nedaleký hrad Svojanov láká turisty na unikátní architekturu, v níž se prolínají styly středověku a novověku. Historie tohoto objektu sahá až do dalekého 13. století. Zakladatelem je český král Přemysl Otakar II. Během let bylo provedeno různými majiteli mnoho stavebních úprav a po požáru v roce 1842 byla část objektu přestavěna do empíru. Hrad oslní nejen svými mohutnými hradbami, atypickou architekturou, ale i gotickou zahradou, která je unikátem v celé Evropě. Dnes hrad Svojanov vlastní město Polička a v jeho prostorách se nachází výstava přibližující zdejší hradní život 19. století s mnohými zachovalými exponáty. Vedle základních prohlídek se zde konají četné kulturní a společenské akce včetně možnosti netradičního ubytování.⁴⁶

5.3.6 Skanzen na Veselém kopci

Skanzen se nachází na pomezí Žďárských vrchů a Železných hor a jedná se o soubor lidových staveb, které byly na Veselý kopec postupně převáženy z okolí. První

⁴⁴ [Http://www.zamek-litomysl.cz/historie/](http://www.zamek-litomysl.cz/historie/).

⁴⁵ [Http://www.policka.org/](http://www.policka.org/).

⁴⁶ [Http://www.svojanov.cz/index.php/historie-hradu](http://www.svojanov.cz/index.php/historie-hradu).

kroky návštěvníků sem zavítaly v roce 1972 a v dnešní době tady můžeme vidět přes třicet objektů přibližujících život a práci rolníků na zdejším venkově.⁴⁷

Mezi nejoblíbenější objekty na Veselém kopci patří bezesporu mlýn. Původní stavba z 16. století vyhořela a její místo zaujal mlýn „nový“. Nejenže nás zaujme mlecí zařízení poháněné vodou, ale i varna na povidla nebo dobově zařízená světnice samotného mlynáře a jeho rodiny.⁴⁸

5.3.7 Město Letohrad

Malebné městečko Letohrad se nachází v údolí Tiché Orlice a svoji geografickou polohou je předurčeno pro start turistických cest do Orlických hor. Objevíme zde mnoho zajímavých staveb, které se rozprostírají především kolem náměstí. Ať už se jedná o barokní měšťanské domy, morový sloup, kostel sv. Václava nebo zámek s anglickou zahradou. Navštívit můžeme nejen největší české Muzeum řemesel, ale i Městské muzeum s exponátem saní, na kterých prchal císař Napoleon z Ruska. V okolí Letohradu nalezneme další zajímavé historické památky, zříceninu hradu Lanšperk, hrad Žampach či vodní nádrž Pastviny. (Pardubický kraj: města a obce Pardubického kraje, 2010)

Dalším známým turistickým cílem Letohradu je Muzeum Járy Cimrmana. Výstava se věnuje životu této slavné osobnosti a jeho vynálezům. Část expozice je zaměřena i na vlastní Divadlo Járy Cimrmana.⁴⁹

Na okraji města se nachází Tvrz Orlice, která byla postavena kolem 13. století. V 16. století sloužila jako renesanční zámek pro šlechtu, v dalších letech jako hospodářský objekt. Chátrání tvrze ve 20. století bylo ukončeno soukromým investorem, který zahájil velké práce na záchranu celé budovy. V dnešní době se jedná o historickou památku, kde se mísí mnoho stavebních slohů od gotiky až po klasicismus. Můžeme shlédnout historické sklepení, knihařskou dílnu, původní sgrafity, nástěnné malby a mnohé další výstavy.⁵⁰

⁴⁷ [Http://www.vesely-kopec.cz/skanzen-na-veselem-kopci/zalozeni-skanzenu.php](http://www.vesely-kopec.cz/skanzen-na-veselem-kopci/zalozeni-skanzenu.php).

⁴⁸ [Http://www.vesely-kopec.cz/skanzen-na-veselem-kopci/mlyn-z-oldretic.php](http://www.vesely-kopec.cz/skanzen-na-veselem-kopci/mlyn-z-oldretic.php).

⁴⁹ [Http://www.info.letohrad.eu/muzeum-a-svetnicka-jary-cimrmana](http://www.info.letohrad.eu/muzeum-a-svetnicka-jary-cimrmana).

⁵⁰ [Http://www.tvrzorlice.cz/](http://www.tvrzorlice.cz/).

5.4 DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

Faktorem značně ovlivňujícím cestovní ruch je bezesporu doprava, bez jejíž dostatečnosti nelze zajistit příjezd turistů do regionu. Kraj má k dispozici všechny druhy dopravní infrastruktury (silniční, železniční, leteckou, vodní i vertikální), takže lze konstatovat, že dosažitelnost a vlastní dopravní obslužnost Pardubického kraje je na slušné úrovni.

Tabulka č. 1 udává délku silnic a dálnic v jednotlivých okresech kraje. Pardubický kraj má 3 602 km silniční sítě, na níž mají největší podíl silnice II. a III. třídy.

Tabulka č. 1: *Délka silnic a dálnic podle okresů v Pardubickém kraji v km*

Okresy	délka silnic a dálnic	dálnice	silnice I. třídy	z toho rychlostní silnice	silnice II. třídy	silnice III. třídy
Chrudim	999	-	88	-	247	665
Pardubice	787	9	127	3	139	513
Svitavy	920	-	118	-	258	544
Ústí nad	895	-	127	-	269	499
Celkem	3 602	9	460	3	912	2 221

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Přestože Pardubickým krajem prochází pouze malá část dálnice D11 vedoucí z Prahy do Hradce Králové, tvoří spolu s mezinárodními a rychlostními silnicemi důležitou dopravní síť. Nejvýznamnější dopravní tepnu však představuje silnice č. I/35 vedoucí od severozápadu k jihovýchodu kraje. Silniční komunikace II. a III. třídy tvoří převážnou část dopravní infrastruktury. Ty byly v roce 2001 převedeny do vlastnictví kraje a od roku 2005 si kraj musí veškerou údržbu a opravy těchto komunikací financovat z vlastních zdrojů. Současným trendem vývoje silniční infrastruktury je snížení vlivu dopravy na životní prostředí a zvýšení bezpečnosti. Proto se realizují stavby obchvatů měst a obcí, instalace protihlukových stěn, rekonstrukce povrchů silnic a mnohé další aktivity. (Pražan a Štěpán, 2009)

Důležitou součástí dopravního systému je i rozsáhlá železniční síť. Město Pardubice je vedle České Třebové důležitým železničním uzlem. Nachází se na hlavním železničním koridoru spojujícím hlavní město Prahu s Olomoucí a Ostravou. Lepší dosažitelnost evropských zemí pro obyvatele kraje a naopak příliv zahraničních turistů

je zajištěn mezinárodními vlaky. Samozřejmě důležité pro běžný život jsou i vlaky osobní.⁵¹

Město Pardubice se pyšní i veřejným mezinárodním letištěm, které se řadí mezi pět nejvýznamnějších letišť České republiky. Díky své poloze ve středu celé země se stalo rezervním letištěm pro Prahu, Brno či Ostravu. Jeho význam neustále roste, jen za posledních pár let se zvýšil počet přepravených osob až osmkrát.⁵²

„Česká republika, Pardubický kraj nevyjímaje, má vzhledem ke své geografické poloze stále významnější místo v dopravním systému Evropy. Dopravní infrastruktura kraje však novým zvýšeným požadavkům neodpovídá.“ (Pražan a Štěpán, 2009, s. 197)

5.5 TURISTICKÁ INFRASTRUKTURA

Turistická infrastruktura se řadí mezi realizační faktory ovlivňující cestovní ruch. Základ tvoří ubytovací, stravovací a kulturní zařízení spolu s kulturními událostmi. Opomenuta by neměla být turistická informační centra poskytující informace návštěvníkům nebo neustále se rozvíjející síť turistických a cyklistických stezek.

5.5.1 Ubytovací zařízení

Ubytovací zařízení řadíme do základní infrastruktury kraje. Ve většině turistických center nalezneme velký počet zařízení poskytujících ubytování, která ale bohužel ne vždy nabízejí vyhovující služby.

Jak naznačuje následující tabulka, návštěvníci regionu mají velkou škálu výběru těchto zařízení. Zvolit si mohou od turistické ubytovny, kempu, chatové osady, penzionu až po čtyřhvězdičkový hotel. V kraji je největší počet penzionů, přesto jsou u turistů dle statistik nejvíce oblíbeny tříhvězdičkové hotely.

⁵¹ [Http://www.cd.cz/pardubicky-kraj/cd-pardubicky-kraj/-7027/](http://www.cd.cz/pardubicky-kraj/cd-pardubicky-kraj/-7027/).

⁵² [Http://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/rop_verze_2007_11_07.pdf](http://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/rop_verze_2007_11_07.pdf).

Tabulka č. 2: Kapacita hromadných ubytovacích zařízení v roce 2011

	zařízení	pokoje	lůžka	hosté
Hotely, botely, motely****	4	107	214	12 115
Hotely, botely, motely***	31	960	2 127	89 613
Hotely, botely, motely**	12	277	582	17 479
Hotely, botely, motely*	9	367	1 095	16 456
Hotely garni	6	140	340	13 775
Penziony	135	1 270	3 465	59 455
Kempy	16	435	1 556	30 501
Chatové osady	21	456	1 641	13 543
Turistické ubytovny	52	666	2 405	19 920
Ostatní zařízení	79	2 411	6 811	51 030
Celkem	365	7 089	20 236	323 867

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka č. 3 mapuje počet návštěvníků Pardubického kraje v letech 2009 – 2011. Dále ukazuje průměrný počet přenocování turistů a průměrnou dobu jejich pobytu v regionu.

Tabulka č. 3: Hosté Pardubického kraje

	2009	2010	2011
Hosté	320 972	317 087	323 867
z toho nerezidenti	46 503	45 516	46 987
Průměrný počet přenocování	3,0	3,0	2,9
z toho nerezidenti	2,6	2,6	2,6
Průměrná doba pobytu (dny)	4,0	4,0	3,9
z toho nerezidenti	3,6	3,6	3,6

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.5.2 Stravovací zařízení

Stravovací zařízení představují primární službu, která je poskytována účastníkům cestovního ruchu za účelem uspokojení jejich stravovacích potřeb. V dnešní době se často můžeme setkat i s výpravami turistů, které jsou podnikány jen kvůli gastronomickému zážitku.

V Pardubickém kraji bohužel nenalezneme typickou regionální kuchyni, nejedná se ani o kraj vinařský či pivní region, i když počet malých pivovarů i zde roste. Škála stravovacích zařízení v celém kraji je v poslední době velmi pestrá a hojně zastoupená.

Stravovat se můžeme v oceněných restauracích, vyhlášených zájezdních hostincích, stylových horských chalupách, ale i v moderních rychlých občerstveních nebo v obyčejných kioscích.

5.5.3 Kulturní zařízení

Kulturní zařízení jsou zařízení, jejichž cílem je uspokojování kulturních potřeb člověka. Řadíme mezi ně např. knihovny, muzea, galerie či památky. Tabulka č. 4 udává počet těchto zařízení v Pardubickém kraji.

Tabulka č. 4: *Počet kulturních zařízení v Pardubickém kraji*

	2009	2010	2011
Veřejné knihovny	419	418	418
Galerie, muzea a památníky	43	47	45
Památkové objekty zpřístupněné za vstupné	18	15	19

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Většina kulturních institucí je spravována samotnými městy a obcemi za podpory kraje nebo ministerstva kultury. Hlavní problém v současnosti představují finance, kterých do oblasti kultury neproudí mnoho. Z tohoto důvodu dochází k nedostatečné péči o památkové a kulturní objekty.⁵³

5.5.4 Kulturní události

Kulturu tvoří nejen galerie, muzea, historické a kulturní památky, ale i konání různých sportovních, kulturních a zážitkových akcí pořádaných profesionály, amatéry nebo ochotníky. Bohužel velké procento těchto kulturních událostí se odehrává ve větších městech kraje.

Festival Smetanova Litomyšl – patří k největším mezinárodním operním festivalům v České republice. Vznikl v roce 1949 na počest 125. výročí narození významného českého hudebního skladatele Bedřicha Smetany. Festival se koná v areálu Státního zámku Litomyšl a každoročně přiláká tisíce návštěvníků, v nichž zanechá nezapomenutelný zážitek.

⁵³ <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/efccb804-5336-4528-825b-5eed1123c0a2/Programovy-dokument-ROP-Severovychod-na-programove-obdobi-2007%E2%80%932013.pdf>.

Cena Františka Filipovského za nejlepší herecký výkon v dabingu – František Filipovský byl dobře znám pro své vynikající herecké a dabérské schopnosti. Jeho rodným městem je Přelouč, a proto se zde tato významná kulturní událost pořádá. Vrcholí slavnostním ceremoniálem předáváním cen. Každým rokem sem přijede mnoho známých českých umělců i významných osobností. Celá akce je doprovázena bohatým kulturním a společenským programem.

Aviatická pouť Ing. Jana Kašpara – každoroční kulturní, společenská a technická událost konající se na letišti v Pardubicích. Pouť představuje vývoj letecké techniky od dob Ing. Jana Kašpara, známého prvního českého pilota, až do současnosti. Návštěvníci mohou shlédnout letecké ukázky, seznámit se s vybavením letadel, zúčastnit se vyhlídkových letů.

Velká pardubická – patří mezi vyhlášené a nejtěžší dostihy Evropy, jejichž historie sahá až do roku 1874. Dostihy se běhají každý podzim na závodišti v Pardubicích. Vyhlášenou překážkou dostihu je Taxisův příkop řadící se mezi nejtěžší skoky na světě.

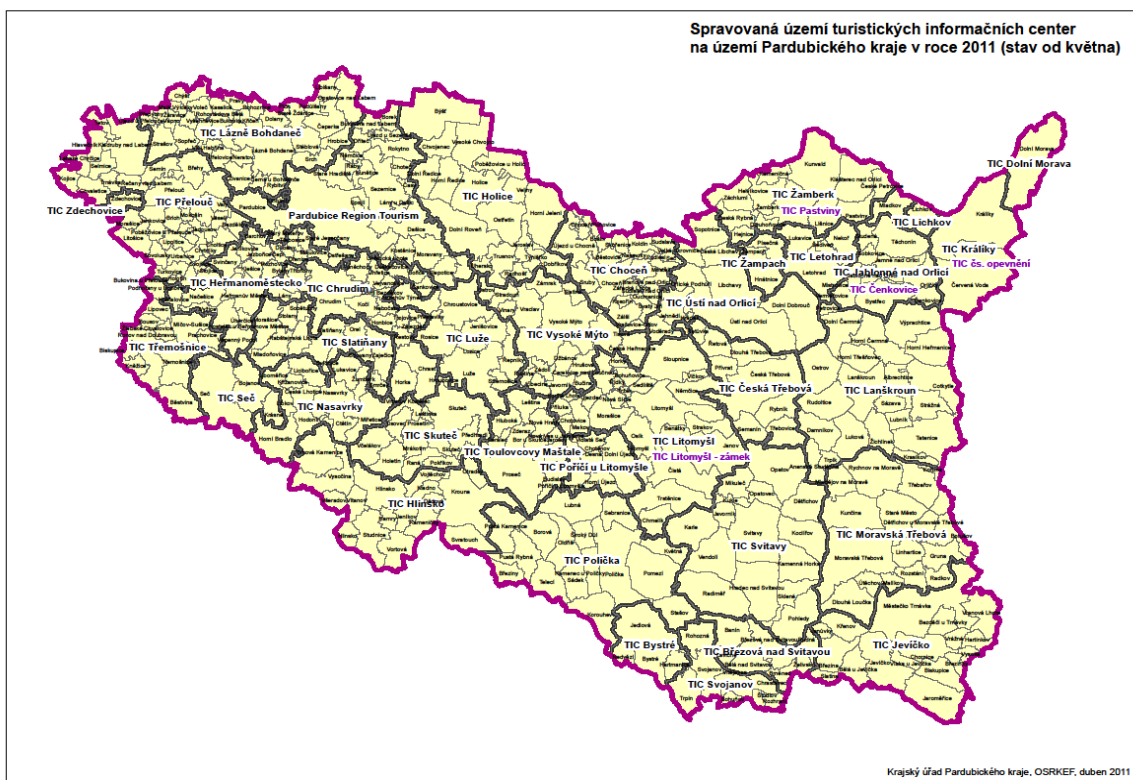
Zlatá přilba města Pardubic – podzimní závody ploché dráhy jsou oblíbeným motocyklovým sportem s dlouholetou tradicí. Vítěz závodu získává výhru nejcennější, a to trofej zlaté přilby, vyrobenou uznávaným klenotníkem Pavlem Lejhancem.

5.5.5 Turistická informační centra

V Pardubickém kraji se nachází 43 turistických informačních center, které jsou povětšinou zřizovány městy či obcemi. Základní úlohou těchto center je poskytovat návštěvníkům informace a nabídky z oblasti cestovního ruchu. Zároveň mají povinnost předávat data o nabídkách na internetový turistický portál www.vychodni-cechy.info a tím dosáhnout vždy jeho aktuální podoby.⁵⁴

⁵⁴ [Http://www.pardubickykraj.cz/system-podpory-turisticky-ch-informacnich-center-v-pardubickem-kraji](http://www.pardubickykraj.cz/system-podpory-turisticky-ch-informacnich-center-v-pardubickem-kraji).

Obrázek č. 3: *Spravovaná území turistických informačních center na území Pardubického kraje v roce 2011*

Zdroj: [Http://www.pardubickykraj.cz/system-podpory-turistickyh-informacnich-center-v-pardubickem-kraji](http://www.pardubickykraj.cz/system-podpory-turistickyh-informacnich-center-v-pardubickem-kraji)

5.5.6 Síť turistických a cyklistických stezek

Turistické trasy spolu s cyklostezkami hrají důležitou roli v doprovodné infrastruktuře cestovního ruchu Pardubického kraje. Na území regionu nalezneme stovky kilometrů značených turistických tras a naučných stezek. V posledních letech dochází k velkému rozvoji a výstavbě cyklistické sítě, která má v současnosti již 143 km.

5.6 PŘÍJEZDOVÝ ZAHRANIČNÍ CESTOVNÍ RUCH

Pardubický kraj je druhým nejhorším krajem v oblasti příjezdu turistů a počty zahraničních návštěv se řadí mezi podprůměrné. Na rozdíl od ostatních regionů sousedících s cizí zemí můžeme vyzorovat nízký počet turistů přijíždějících za účelem jednodenních nákupů. Tento jev je dán krátkou hranicí Pardubického kraje s Polskem a velmi nedostatečnou dopravní infrastrukturou v blízkosti státní hranice.

Převažuje proto počet návštěvníků, kteří se v kraji zdrželi delší dobu. Více jak 1/3 z nich přijela především za prací. Mezi hlavní reprezentanty zahraničního příjezdového cestovního ruchu řadíme návštěvníky hlavně z Polska, Slovenska a Německa.⁵⁵

Tabulka č. 5 udává počty zahraničních turistů v Pardubickém kraji a v ČR. Podíl návštěvníků Pardubického kraje na celkovém počtu zahraničních turistů České republiky činí pouhých 0,9 %.

Tabulka č. 5: *Počty zahraničních turistů*

	turisté	jednodenní návštěvníci	celkem
Počet zahraničních návštěvníků v Pk	584	389	973
Počet zahraničních turistů v ČR (tis.)	52 412	58 878	111 290

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj, vlastní zpracování

5.7 FINANCOVANÉ PROJEKTY CESTOVNÍHO RUCHU

Na území Pardubického kraje jsou realizovány projekty, které získaly finanční podporu z Evropského fondu pro regionální rozvoj nebo státní dotace v rámci Národního programu podpory cestovního ruchu. Vedle těchto podpor existují i grantové programy Pardubického kraje.

5.7.1 Realizované projekty EU

V programovacím období 2007 – 2013 bylo v kraji realizováno několik projektů podporující přímo samotný cestovní ruch.

V rámci OP přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika se jedná o projekt s názvem „Rozšíření odpočinkového místa pro turisty při turistickém hraničním přechodu Mladkov/Kamieńczyk“. Cílem, jak už název napovídá, bylo vytvoření prostoru pro odpočinek v místě, které je známo svými rozsáhlými turistickými a cyklistickými stezkami. Pro turisty byla vytvořena parkovací místa, odpočinkový prostor je vybaven lavičkami, kolostavy a tabulemi s nezbytnými

⁵⁵ [Http://www.mmr.cz/getmedia/477eb275-8661-4be3-882c-ca7baca33fe6/09_Pardubicky-kraj.pdf](http://www.mmr.cz/getmedia/477eb275-8661-4be3-882c-ca7baca33fe6/09_Pardubicky-kraj.pdf).

turistickými informacemi. Část financí na realizaci projektu pochází z Evropského fondu pro regionální rozvoj.⁵⁶

„Po stopách tradic“ je další projekt, který je spolufinancován v rámci OP přeshraniční spolupráce z Fondu mikroprojektů v Euroregionu Glacensis. Vizi programu je zaměřit se na marketingovou podporu tradic v oblasti příhraničí, tím přispět ke zlepšení cestovního ruchu a následně zaměstnanosti a hospodářského růstu. Tento projekt byl ukončen v roce 2012. Nyní na něj navazuje projekt s názvem „Po stopách moderní architektury“.⁵⁷

„Zvýšení atraktivity a rozšíření návštěvnických služeb v areálu zámku Pardubice“ je program, jenž získal též finance z Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci ROP NUTS II Severovýchod. Záměrem plánu je zkrášlení okolí zámku, rekonstrukce budovy a jejích významných historických součástí, vybudování nových výstav, zpřístupnění dalších částí objektu a v neposlední řadě vytvoření prostoru pro realizování kulturních akcí. Nezbytným prvkem plánu je zejména efektivnější propagace.⁵⁸

Cílem projektu „Podpora turistického informačního systému v Pardubickém kraji“ je vybudovat hodnotný systém, který bude reprezentovat celý region. Pro dosažení záměru dojde k vydání informačních brožur a katalogů, k instalaci multimediálních informačních kiosků na vybraných turisticky zajímavých místech a ke zlepšení nabídek za pomoci internetového portálu www.vychodni-cechy.info.⁵⁹

Dalšími projekty jsou např. „Turistické noviny pro region Východní Čechy“, „Podpora rozvoje Destinační společnosti Východní Čechy“, „Marketingová podpora témat cestovního ruchu v Pardubickém kraji“.⁶⁰

5.7.2 Státní dotace

V rámci Národního programu podpory cestovního ruchu v roce 2012 získaly v Pardubickém kraji dotaci tři připravené projekty. Jedná se o akci Cyklostanice

⁵⁶ [Http://www.pardubickykraj.cz/realizovane-projekty-eu/72438/rozsireni-odpocinkoveho-mista-pro-turisty-pri-turistickem-hranicnim-prechodu-mladkov/kamiencyk](http://www.pardubickykraj.cz/realizovane-projekty-eu/72438/rozsireni-odpocinkoveho-mista-pro-turisty-pri-turistickem-hranicnim-prechodu-mladkov/kamiencyk).

⁵⁷ [Http://www.vychodni-cechy.org/cs/projekty/projekty-ukoncene/73-po-stopach-tradic](http://www.vychodni-cechy.org/cs/projekty/projekty-ukoncene/73-po-stopach-tradic).

⁵⁸ [Http://www.pardubickykraj.cz/realizovane-projekty-eu/69750/zvyseni-atraktivita-a-rozsireni-navstevnickych-sluzeb-v-arealu-zamku-pardubice](http://www.pardubickykraj.cz/realizovane-projekty-eu/69750/zvyseni-atraktivita-a-rozsireni-navstevnickych-sluzeb-v-arealu-zamku-pardubice).

⁵⁹ [Http://www.vychodni-cechy.org/cs/projekty/projekty-v-realizaci/78-podpora-turistickeho-informacniho-systemu-v-pardubickem-kraji](http://www.vychodni-cechy.org/cs/projekty/projekty-v-realizaci/78-podpora-turistickeho-informacniho-systemu-v-pardubickem-kraji).

⁶⁰ [Http://www.vychodni-cechy.org/cs/projekty/](http://www.vychodni-cechy.org/cs/projekty/).

Kraskov, jejíž záměrem je vybudování místa k odpočinku a k sportovnímu vyžití, vybudování půjčovny a opravy cyklistických kol. Na tento projekt bylo uvolněno 1 640 060 Kč. Dalším projektem je Lanový park Hlinsko orientovaný na sport pro veřejnost, který získal dotaci 549 815 Kč. Vybudování lanové dráhy bude doplňovat činnost ski areálu. Na poslední program bylo vyhrazeno 484 788 Kč a cílem této akce je zlepšit odpočinkovou infrastrukturu Svitav a mikroregionu Rosnička vybudováním míst pro oddech s obvyklým vybavením pro turisty.⁶¹

5.7.3 Probíhající grantové programy kraje

Vyhlašovatelem grantových programů je samotný Pardubický kraj, který na ně poskytuje finance z rozpočtu kraje. V roce 2013 jsou spolufinancovány následující granty týkající se cestovního ruchu či zlepšení historického dědictví a kultury v Pardubickém kraji:

- Podpora budování infrastruktury cestovního ruchu v Pardubickém kraji,
- Program podpory kulturních aktivit v Pardubickém kraji na rok 2013,
- Program podpory preventivní péče o sbírky muzeí a galerií v Pardubickém kraji na rok 2013,
- Program podpory stavební obnovy a restaurování kulturních památek a drobných objektů památkového charakteru v Pardubickém kraji na rok 2013.⁶²

⁶¹ [Http://www.mmr.cz/getmedia/1f9602a6-ea1d-44ed-9f80-dafc6d3e278/Pridelene_dotace_NPPC_R_2012](http://www.mmr.cz/getmedia/1f9602a6-ea1d-44ed-9f80-dafc6d3e278/Pridelene_dotace_NPPC_R_2012).

⁶² [Http://www.pardubickykraj.cz/probihajici-grantove-programy](http://www.pardubickykraj.cz/probihajici-grantove-programy).

6 SWOT ANALÝZY

SWOT analýza je typ strategické analýzy, jejímž cílem je identifikovat silné (Strengths) a slabé stránky (Weaknesses), příležitosti (Opportunities) a ohrožení (Threats). Analýza Pardubického kraje byla východiskem pro vytvoření a formulaci SWOT analýzy, která přibližuje hlavní přednosti a nedostatky kraje, které významně ovlivňují oblasti cestovního ruchu.

Pro vyhodnocení analýzy byly u jednotlivých položek stanoveny váhy a následné hodnocení vyjadřující významnost pro rozvoj cestovního ruchu:

- 4 (významný)
- 3 (spíše významný)
- 2 (spíše nevýznamný)
- 1 (nevýznamný)

Pro rozvoj cestovního ruchu v Pardubickém kraji jsou důležité ty položky, které byly ohodnoceny jako významné (v kladném slova smyslu), tedy číslem 4. Jedná se o dobrou dostupnost kraje a vytvoření hodnotné nabídky produktů cestovního ruchu. Významné hodnocení (v záporném slova smyslu) bylo přiřazeno položkám: neexistence nadregionálních a světově známých „lákadel“ a konkurence ze sousedních regionů disponující nadregionálními lákadly. Položkám SWOT analýzy, které byly ohodnoceny jako významné, byla přiřazena též nejvyšší váha. Nejnižší váha a hodnocení bylo přiřazeno položce neexistence regionální kuchyně. Jedná se o slabou stránku Pardubického kraje v oblasti cestovního ruchu, kterou ale nelze považovat za tak významnou, protože typickou vyhlášenou regionální kuchyní disponuje pouze zlomek krajů v ČR (Jižní Morava, Jižní Čechy).

Po součtu jednotlivých součinů vah a hodnocení u silných, slabých stránek, příležitostí a ohrožení vyplývá ze SWOT analýzy strategie S-O. Jedná se o nejlepší strategii, která představuje rozvoj silných stránek prostřednictvím příležitostí. Jak z tabulky č. 6 vyplývá, výsledky jednotlivých sektorů (silné, slabé stránky, příležitosti a ohrožení) jsou velmi vyrovnané. I přesto lze konstatovat, že v Pardubickém kraji existují předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu a k jeho rozvoji bude nadále docházet.

Tabulka č. 6: SWOT analýza cestovního ruchu v Pardubickém kraji

Silné stránky (S)	Váha	Hodnocení	
Rozmanitý krajinný reliéf	0,15	3	0,45
Dobrá dostupnost kraje	0,3	4	1,2
Množství přírodních a historických atraktivit	0,2	3	0,6
Konání celorepublikově známých kulturních a sportovních akcí	0,15	3	0,45
System poskytování informací návštěvníkům (turistický portál, TIC)	0,2	3	0,6
	1		3,3
Slabé stránky (W)			
Neexistence nadregionálních a světově známých „lákadel“	0,3	4	1,2
Koncentrace turismu do několika lokalit	0,2	3	0,6
Ne vždy vyhovující služby poskytované v ubytovacích a stravovacích zařízeních	0,2	3	0,6
Nevyhovující stav silničních komunikací	0,2	3	0,6
Neexistence regionální kuchyně	0,1	1	0,1
	1		3,1
Příležitosti (O)			
Vytvoření hodnotné nabídky produktů cestovního ruchu	0,3	4	1,2
Zkvalitnění poskytovaných služeb	0,2	3	0,6
Zlepšení dopravních spojů mezi jednotlivými historickými atraktivitami	0,1	2	0,2
Zlepšení kvality dopravní infrastruktury	0,2	3	0,6
Další rozvoj turistické a cyklistické sítě	0,2	3	0,6
	1		3,2
Ohrožení (T)			
Konkurence ze sousedních regionů disponující nadregionálními lákadly	0,3	4	1,2
Nedostatečná propagace CR kraje ze státní úrovně	0,2	3	0,6
Malá spolupráce akterů cestovního ruchu	0,15	3	0,45
Oblast CR v malých obcích považovaná za méně významnou	0,15	2	0,3
Nedostatečné množství finančních prostředků na podporu kultury (nedostatečná péče o památkové, kulturní objekty)	0,2	3	0,6
	1		3,15

Zdroj: vlastní

Pro potvrzení nebo vyvrácení stanovené hypotézy práce došlo ke komparaci mnou vytvořené SWOT analýzy (viz. tabulka č. 6) s vybranými položkami SWOT analýzy „Strategie rozvoje cestovního ruchu v Pardubickém kraji“. Pro vyhodnocení této strategické analýzy byl použit stejný postup a stejné hodnocení.

Nejvyšší váha a hodnocení významné byly přiřazeny položkám: výhodná geografická a dopravní poloha Pardubického kraje v rámci ČR, kvalitní nabídka turistických produktů a zážitků (zejména víkendové pobyty), nedobudovaná silniční síť odpovídající současným požadavkům (nadřazené silnice i místní komunikace ve městech) a přítomnost silných konkurentů v sousedních turistických regionech, zejména Krkonoše, Střední Čechy, Praha.

Výsledkem SWOT analýzy „Strategie rozvoje cestovního ruchu v Pardubickém kraji“ je též strategie S-O. Výsledky silných, slabých stránek, příležitostí a ohrožení se od sebe výrazně neliší, přesto lze konstatovat, že v kraji existují předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu.

Tabulka č. 7: SWOT analýza „Strategie rozvoje cestovního ruchu v Pardubickém kraji“

Silné stránky (S)	Váha	Hodnocení	
Výhodná geografická a dopravní poloha Pardubického kraje v rámci ČR	0,3	4	1,2
Velká variabilita terénu od nížin po hory – různorodé využití v cestovním ruchu	0,15	3	0,45
Sportovní události mezinárodního významu – Zlatá přilba, Velká pardubická steplechase	0,15	3	0,45
Rozšiřující se síť cyklostezek, existence tradiční sítě značených pěších tras	0,2	3	0,6
Zajištěn systém pokrytí území turistickými informačními centry, rozvinutá spolupráce mezi turistickými informačními centry, zajištění kvality turistických informačních center prostřednictvím certifikace	0,2	3	0,6
	1		3,3
Slabé stránky (W)			
Nevýrazná nabídka místních specialit v restauracích	0,1	1	0,1
Nedobudovaná silniční síť odpovídající současným požadavkům (nadřazené silnice i místní komunikace ve městech)	0,3	4	1,2
Mnohde nízká kvalita poskytovaných služeb vlivem nedostatečných investic a zároveň i vlivem lidského faktoru	0,2	3	0,6
Podprůměrné zastoupení ubytovacích zařízení vyšší kvality	0,2	3	0,6
Výrazná koncentrace cestovního ruchu do několika lokalit	0,2	3	0,6
	1		3,1
Příležitosti (O)			
Kvalitní nabídka turistických produktů a zážitků (zejména víkendové pobyty)	0,3	4	1,2

Upřednostňování tuzemských dovolených před zahraničními	0,2	3	0,6
Optimalizace systému vzdělávání v cestovním ruchu v Pardubickém kraji, rozvoj lidských zdrojů	0,15	3	0,45
Existence jedinečného výrobku v rámci České republiky – Pardubický perník	0,15	3	0,45
Zlepšení vybavenosti ubytovacích zařízení možnostmi pro trávení volného času	0,2	3	0,6
	1		3,3
Ohrožení (T)			
Přítomnost silných konkurentů v sousedních turistických regionech, zejména Krkonoše, Střední Čechy, Praha	0,3	4	1,2
Přetrvávání nízké kvality služeb z důvodu nízké kvality pracovní síly	0,2	3	0,6
Malá účinnost marketingových nástrojů	0,15	3	0,45
Neochota jednotlivých zainteresovaných aktérů v cestovním ruchu vzájemně spolupracovat	0,2	3	0,6
Úpadek dříve turisticky významných lokalit rekreace v okolí přehrad Pastviny a Seč vlivem zhoršené kvality vody v letním období	0,15	2	0,3
	1		3,15

Zdroj: www.vychodni-cechy.org, vlastní zpracování

7 DISKUZE VÝSLEDKŮ

Pro potřeby bakalářské práce byl proveden výzkum, jehož cílem bylo potvrdit nebo vyvrátit stanovenou hypotézu práce. K tomu došlo prostřednictvím řízeného rozhovoru a komparace vytvořených SWOT analýz.

7.1 ZHODNOCENÍ ŘÍZENÉHO ROZHOVORU

Pro potřeby bakalářské práce byl proveden rozhovor s vedoucím oddělení regionálního rozvoje Krajského úřadu Pardubického kraje Mgr. Miroslavem Smejkaem. Rozhovor se skládá z dvanácti otázek a jeho cílem bylo získat upřesňující informace týkající se cestovního ruchu a doplnit stávající situaci v kraji. Kompletní rozhovor a výtah podkladu pro časopis Veřejná správa, který poskytl respondent jako rozšiřující odpověď na otázku č. 12, jsou součástí příloh č. 1 a 2.

Jak vyplývá z rozhovoru, cestovní ruch ovlivňuje rozvoj Pardubického kraje. Jedná se ale hlavně o rozvoj na regionální úrovni, protože každý region kraje disponuje jiným potenciálem turismu. Předností celého kraje je zejména jeho dopravní dostupnost, systém informačních služeb či množství pořádaných akcí. Naopak kraj nedisponuje nadregionálními „lákadly“ typu Krkonoše, zoo, celosvětově známé lázně a další, což představuje jeho hlavní nedostatek bránící většímu rozvoji cestovního ruchu.

Existují regionální snahy o zvýšení návštěvnosti kraje, které spočívají hlavně ve zkvalitnění marketingu, podpoře dělby práce mezi jednotlivými členy Destinační společnosti Východní Čechy a poskytování informací návštěvníkům v TIC. Bohužel kraj není schopen poskytovat dostatečné množství dotací podporující infrastrukturu cestovního ruchu.

Ke Strategii rozvoje cestovního ruchu v Pardubickém kraji 2010 – 2015 a k plnění jejích naplánovaných cílů kraj nevypracovává žádné průběžné zprávy, neboť není zadavatelem této strategie. Přesto si vedoucí oddělení regionálního rozvoje myslí, že z jeho pohledu k jejich naplnění dochází.

Pardubický kraj spolupracuje s Polskem v rámci OP přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika. Oblast rozvoje cestovního ruchu probíhá na této relativně krátké hranici (32 km) spíše na úrovni společného marketingu. Samotných klasických investic je velice málo.

K oblasti podpor na rozvoj turismu v kraji respondent uvádí, že žadatelé o státní a EU dotace jsou jednotlivé obce a podnikatelské subjekty, které znají prioritní lokality pro rozvoj cestovního ruchu. Ke spolupráci krajského úřadu s městskými a obecními úřady došlo pouze při přípravě společného marketingu cestovního ruchu. Na jediný grantový program týkající se cestovního ruchu s názvem „Podpora infrastruktury cestovního ruchu“ bylo letos vyčleněno 2,5 milionů korun, ale zájem žadatelů je dvojnásobný.

System informačních služeb v kraji se skládá z turistických informačních center a oficiálního turistického portálu Pardubického kraje www.vychodni-cechy.info. Portál je v provozu od roku 2008. Sledováním návštěvnosti jednotlivých turistických center a výsledků Českého statistického úřadu bylo zjištěno, že jeho zásluhou opravdu došlo ke zlepšení propagace možností kraje.

Snahou Pardubického kraje je docílit dobré dopravní dostupnosti regionů. Všechny vytvářené dopravní projekty musí mít zejména význam pro rozvoj regionu a pouze částečně se přihlíží k tomu, zda ovlivní i rozvoj cestovního ruchu. Kraj v dnešní době má i poměrně hustou cyklistickou síť (cca 143 km, tj. 7,6 % z ČR). Neexistuje však žádný přesný plán výstavby nových cyklostezek, přesto bude realizováno mnoho velkých projektů, které povedou k rozšíření sítě a ke zvýšení její kvality.

7.2 VÝSLEDEK KOMPARACE SWOT ANALÝZ

Výsledkem srovnání jednotlivých SWOT analýz (kapitola č. 6) je strategie S-O, která potvrzuje stanovenou hypotézu bakalářské práce, že „v Pardubickém kraji existují předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu“. Ke shodě došlo též v několika položkách SWOT analýz:

- rozmanitý krajinný reliéf a dobrá dostupnost kraje vs. výhodná geografická a dopravní poloha Pardubického kraje v rámci ČR,
- vytvoření hodnotné nabídky produktů cestovního ruchu vs. kvalitní nabídka turistických produktů a zážitků (zvláště víkendové pobyty),
- konkurence ze sousedních regionů disponující nadregionálními lákadly vs. přítomnost silných konkurentů v sousedních turistických regionech, zejména Krkonoše, Střední Čechy, Praha.

Tyto shodné položky lze považovat za významné pro cestovní ruch a mělo by se jim věnovat hodně pozornosti.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce „Cestovní ruch jako faktor ovlivňující rozvoj Pardubického kraje“ byla analýza cestovního ruchu ve vybraném regionu, stanovení faktorů ovlivňujících turismus a zhodnocení jejich přínosu pro lokalitu. Součástí práce byl i dílčí cíl zaměřený na specifikaci a identifikaci finančních prostředků plynoucích na podporu rozvoje cestovního ruchu kraje.

První část práce se zaměřovala na teoretické vymezení pojmů souvisejících s danou problematikou. Jednalo se o pojmy cestovní ruch, regionální politika a kraj, které byly charakterizovány v kapitolách 1 až 3.

V praktické části práce byla provedena analýza Pardubického kraje, v které byly zmapovány přírodní poměry, popsány významné historické památky a specifikována problematika dopravní, turistické infrastruktury a příjezdového zahraničního cestovního ruchu. Součástí praktické části byla též analýza financovaných projektů zaměřených na podporu cestovního ruchu na území kraje.

Výzkum práce spočíval v komparaci vytvořené SWOT analýzy s vyhodnocenou SWOT analýzou, která je součástí „Strategie rozvoje cestovního ruchu v Pardubickém kraji“, a provedením řízeného rozhovoru s vedoucím oddělení regionálního rozvoje Krajského úřadu Pardubického kraje Mgr. Miroslavem Smejkalem.

Analýzou Pardubického kraje a řízeným rozhovorem bylo zjištěno, že kraj má rozmanitý krajinný reliéf, který nabízí návštěvníkům širokou škálu aktivních i pasivních volnočasových aktivit. Disponuje množstvím zajímavých přírodních a historických památek, ale kromě zámku Litomyšl, bohužel pouze regionálního významu. Důležitou roli hrají kulturní zařízení, kterých zde nalezneme dostatečné množství. Velké zastoupení mají i celorepublikově známé kulturní, společenské a sportovní události. Předností kraje je zejména jeho dobrá dopravní dostupnost, hustá turistická a cyklistická síť, která se neustále vyvíjí, a systém poskytování informací návštěvníkům. Největším nedostatkem kraje v oblasti cestovního ruchu je malé zastoupení nadregionálních a světově známých turistických cílů; horských oblastí, památek či lázní. Problém představují ne vždy vyhovující služby poskytované v ubytovacích a stravovacích zařízeních.

Na základě analýzy Pardubického kraje, řízeného rozhovoru a výsledků komparace SWOT analýz lze konstatovat, že předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu v Pardubickém kraji existují, a proto lze považovat stanovenou hypotézu bakalářské práce, *v Pardubickém kraji existují předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu*, za pravdivou.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

Literární zdroje:

ARMSTRONG, Harvey a Jim TAYLOR. *Regional economics and policy*. Oxford: Blackwell Publishers, 2000. ISBN 0-631-21713-4.

BAJER, Petr a Jiří MATYÁŠ. *Praktický průvodce dotacemi z fondů Evropské unie*. Brno: Eurospolečnosti, 2009. ISBN 978-80-254-4017-9.

BOHÁČKOVÁ, Ivana a Magdalena HRABÁNKOVÁ. *Strukturální politika Evropské unie*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-111-6.

BURIAN, M., K. RYGLOVÁ a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.

COGAN, Rudolf. *Krajské zřízení*. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-041-6.

ČERTÍK, Miroslav. *Cestovní ruch: vývoj, organizace a řízení*. Praha: OFF, 2001. ISBN 80-238-6275-8.

DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ. *Cestovní ruch: pro střední školy a pro veřejnost*. Praha: Fortuna, 2004. ISBN 80-7168-901-7.

HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-263-9.

HRABÁNKOVÁ, Magdalena. *Strukturální fondy: příprava na využívání strukturálních fondů Evropské unie v zemědělství ČR*. Praha: Institut výchovy a vzdělávání MZe ČR, 1998. ISBN 80-7105-182-9.

HRALA, Václav. *Geografie cestovního ruchu*. Praha: IDEA SERVIS, 2002. ISBN 80-85970-36-8.

KOVÁRNÍK, Jaroslav a Jan STEJSKAL. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.

PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republik: vymezení a fungování trhu turismu, přístupy k hodnocení významu a vlivu*

turismu, charakteristika turismu České republiky. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3748-5.

Pardubický kraj: města a obce Pardubického kraje: tradice, historie, památky, turistika, součastnost. Rožnov pod Radhoštěm: Proxima Bohemia, 2010.

PÁSKOVÁ, Martina a Josef ZELEŇKA. *Výkladový slovník cestovního ruchu: Cestovní ruch: výkladový slovník*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2002.

PETRŮ, Zdenka. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 2007. ISBN 978-80-85970-55-5.

PODHORSKÝ, Marek. *Pardubický kraj*. Praha: Freytag & Berndt, 2004. ISBN 80-7316-077-3.

PRAŽAN, Jaromír a Luděk ŠTĚPÁN. *Silnice v Pardubickém kraji: historie a součastnost*. Pardubice: Mayday, 2009. ISBN 978-80-86986-46-3.

VALEŠ, Lukáš. *Politologické aspekty veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-7380-010-1.

Internetové zdroje:

BusinessInfo [online]. CzechTrade, © 1997 – 2013 [cit. 3. 3. 2013]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-07-13-1839.html> a <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/hlavni-factory-regionalniho-rozvoje-cr-1841.html>.

CZ – PL: Cíl 3/ Cel 3 2007 – 2013 [online]. © 2013 [cit. 3. 2. 2013]. Dostupné z: <http://www.cz-pl.eu/programovy-dokument.html>.

CzechTourism. Cestovní ruch v regionech České republiky [online]. Czechtourism, © 2005 – 2013 [cit. 21. 12. 2012]. Dostupné z: http://www.czechtourism.cz/files/regiony/rozvoj/cestovni_ruch.pdf.

České dráhy [online]. České dráhy a. s., © 2009 [cit. 24. 10. 2012]. Dostupné z: <http://www.cd.cz/pardubicky-kraj/cd-pardubicky-kraj/-7027/>.

Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, © 2013 [cit. 11. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.czso.cz>.

Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Pardubicích [online]. Český statistický úřad, © 2013 [cit. 12. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.pardubice.czso.cz/>.

Hrad Svojanov [online]. Hrad Svojanov, © 2008 [cit. 18. 9. 2012]. Dostupné z: <http://www.svojanov.cz>.

Katedra geografie: Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Česká republika – portréty krajů [online]. Katedra geografie Přírodovědecké fakulty UP v Olomouci. [cit. 20. 9. 2012]. Dostupné z: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/clanek2005-4.pdf>.

Královehradecký kraj. Regionální operační program NUTS II Severovýchod pro období 2007 – 2013 [online]. Královehradecký kraj, © 2008 [cit. 14. 2. 2013]. Dostupné z: http://www.kr-kralovehradecky.cz/assets/rop_verze_2007_11_07.pdf.

Kulturní centrum Letohrad [online]. Město Letohrad, © 2008 – 2013 [cit. 25. 10. 2012]. Dostupné z: <http://www.info.letohrad.eu/muzeum-a-svetnicka-jary-cimrmana>.

Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj. [cit. 19. 11. 2012]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/>, <http://www.mmr.cz/Regionalni-politika>, <http://www.mmr.cz/Narodni-program-cestovniho-ruchu> a <http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Narodni-program-cestovniho-ruchu/Rok-2012---Podprogram-Cestovani-dostupne-vsem/Zneni-podprogramu---zasady--podminky--prilohy>.

Ministerstvo pro místní rozvoj. Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007 – 2013 [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj. [cit. 25. 12. 2012]. Dostupné z: http://mmr.cz/getmedia/fe9ed7fd-a7b8-43f3-95ae-e0adb4bbbc0e5/III-_Koncepce_7-11-07.pdf.

Ministerstvo pro místní rozvoj. Přidělené dotace v roce 2012 v rámci Národního programu podpory CR 2012 [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj. [cit. 28. 11. 2012]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Programy-Dotace>.

Ministerstvo pro místní rozvoj. Strukturalizace výsledků šetření „Přezdový cestovní ruch 2009 – 2015“ do jednotlivých krajů ČR [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj. [cit. 25. 12. 2012]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/477eb275-8661-4be3-882c-ca7baca33fe6/09_Pardubicky-kraj.pdf.

Národní hřebčín Kladruby nad Labem s. p. o. [online]. [cit. 15. 9. 2012]. Dostupné z: <http://www.nhkladruby.cz>.

Pardubický kraj [online]. Krajský úřad Pardubického kraje, © 2011 [cit. 17. 3. 2013]. Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz>.

Polička [online]. Město Polička, © 2013 [cit. 17. 10. 2012]. Dostupné z: <http://www.policka.org/>.

Státní hrad Kunětická hora [online]. Oficiální stránky Hradu Kunětická hora, v [cit. 27. 9. 2012]. Dostupné z: <http://www.hrad-kunetickahora.cz>.

Strukturální fondy [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj. [cit. 11. 11. 2012]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013> a <http://www.strukturalni-fondy.cz/Glosar/F/Fond-soudrznosti-%28CF---Cohesion-Fund%29>

Strukturální fondy. Integrovaný operační program pro období 2007 – 2013 [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj. [cit. 11. 11. 2012]. Dostupné z: <http://strukturalni-fondy.cz/getmedia/dfbf033f-0d4d-4781-bdb6-322dcc1857e4/Programovy-dokument-verze-platna-od-21-12-2011.pdf>

Strukturální fondy. Regionální operační program NUTS II Severovýchod pro období 2007 – 2013 [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj. [cit. 19. 11. 2012]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=046df803-5a1c-4c15-b6cb-548efb599e32>.

Tvrz Orlice [online]. © 2010 [cit. 19. 9. 2012]. Dostupné z: <http://www.tvrzorlice.cz/>.

Ústavní soud České republiky [online]. Ústavní soud. [cit. 6. 1. 2013]. Dostupné z: http://www.concourt.cz/clanek/uz_kraje.

Veselý kopec [online]. [cit. 21. 9. 2012]. Dostupné z: <http://www.vesely-kopec.cz/>.

Východní Čechy [online]. Destinační společnost Východní Čechy. [cit. 15. 1. 2013].
Dostupné z: <http://www.vychodni-cechy.org>.

Východní Čechy. Strategie rozvoje cestovního ruchu v Pardubickém kraji [online].
Destinační společnost Východní Čechy. [cit. 15. 11. 2012]. Dostupné z:
http://www.vychodni-cechy.org/cs/ke-stazeni/doc_view/52-strategie-rozvoje-cestovniho-ruchu-v-pardubickem-kraji-na-obdobi-2010-2015?tmpl=component&format=raw.

Zámek Litomyšl [online]. Oficiální stránky Zámku Litomyšl, © 2013 [cit. 19. 9. 2012].
Dostupné z: <http://www.zamek-litomysl.cz/historie/>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Rozhovor s vedoucím oddělení regionálního rozvoje Krajského úřadu Pardubického kraje Mgr. Miroslavem Smejkalem

Příloha č. 2: Výtah z podkladu pro časopis Veřejná správa poskytnutý Mgr. Smejkalem jako rozšiřující odpověď na otázku č. 12 rozhovoru

Příloha č. 1

Rozhovor s vedoucím oddělení regionálního rozvoje Krajského úřadu Pardubického kraje Mgr. Miroslavem Smejkalem

1. Ovlivňuje cestovní ruch rozvoj Pardubického kraje a v jaké míře?

Určitě ano, i když jeho význam na rozvoj kraje nelze přeceňovat. Spíše se jedná do jisté míry o regionální záležitost, protože např. na Kralicku je cestovní ruch jedním ze základních rozvojových momentů. Dokumentovat na konkrétních číslech to však neumím.

2. Mohl byste specifikovat nejdůležitější přednosti cestovního ruchu v Pardubickém kraji?

Dobrá dopravní dostupnost kraje, spousta akcí pro návštěvníky, systém poskytování informací (turistický portál, práce TIC).

3. Kde naopak vidíte nedostatky, které brání rozvoji cestovního ruchu?

Pardubický kraj nemá nadregionální „lákadla“ typu ZOO, Krkonoše, celosvětově známé zámky a lokality, lázně. Největší návštěvnost má skanzen Veselý kopec – cca 60 tis. návštěvníků ročně, což v porovnání s českými top místy je tak 1/10.

4. Pardubický kraj patří mezi tři nejméně navštěvované kraje. Existuje tedy proto snaha zvýšit návštěvnost kraje? Jaké kroky jsou podnikány a jsou tyto kroky celoregionální či pouze lokální?

Jsou to věci na regionální úrovni – snaha o kvalitní marketing, systém dělby práce mezi krajskou destinační společností a lokálními destinačními společnostmi, poskytování informací ze strany TIC (máme unikátní systém na jejich podporu). Nejsme však schopni tak mohutně investovat (nebo spíše poskytovat dotace) do infrastruktury přímo spojené s cestovním ruchem. To není role kraje.

5. Strategie rozvoje cestovního ruchu v Pardubickém kraji 2010 – 2015 obsahuje 4 prioritní osy a následné cíle. Jak byste zhodnotil plnění cílů této strategie?

Neděláme průběžné zprávy, koneckonců jsme nebyli ani zadavatelem. Myslím si, že se to docela naplňuje.

6. Jak probíhá rozvoj cestovního ruchu v rámci přeshraniční spolupráce ČR – Polsko?

Bohužel máme jen 32 km společné hranice, proto aktivity existují spíše na poli společného marketingu, klasických investic je však málo.

7. Kdo žádá o státní či EU dotace na podporu cestovního ruchu? Pardubický kraj nebo samotné obce, v kterých by mělo dojít k realizaci projektu? Jaká je popřípadě koordinace krajského úřadu s těmito městskými, obecními úřady?

Pardubický kraj není žadatelem, jsou to obce či podnikatelské subjekty. Určitou koordinaci jsme měli při přípravě projektů týkajících se marketingu CR v území. Jinak pouze žadatelé znají prioritní lokality pro rozvoj CR (viz Strategie), což se objevuje jako jedno z kritérií při hodnocení EU projektů.

8. Víte již, které projekty nově letos získají státní či EU dotace?

Ne.

9. Pardubický kraj vyhláší grantové programy na podporu cestovního ruchu či kulturního dědictví. O které programy je největší zájem ze strany žadatelů a kolik procent rozpočtu kraje je určeno na podporu těchto programů?

Máme jeden program na podporu infrastruktury cestovního ruchu, na který pro letošní rok bylo vyčleněno cca 2,5 mil. Kč. Zájem je cca dvojnásobný.

10. Jak dlouho je v provozu oficiální turistický portál Pardubického kraje?

Určitě došlo ke zlepšení propagace cestovního ruchu v regionu. Máte též nějakou zpětnou vazbu, která by vám poskytla informace o nárůstu cestovního ruchu?

Od roku 2008. Určitě došlo ke zlepšení propagace možností CR v kraji, ale čísla bereme také jen z ČSÚ a ze systému sledování návštěvnosti TIC.

11. Důležitou roli v rámci cestovního ruchu hraje dopravní infrastruktura.

Jistě existuje snaha ji zlepšit mezi jednotlivými památkami v kraji např. zlepšení stavu silničních komunikací, posílení dopravních spojů apod. Jaké projekty byly v této oblasti v posledních letech realizovány?

Ohledně posílení dopravních spojů mezi památkami nemám informace. Obecně se řeší dopravní dostupnost v území. Stejně tak u silničních akcí se jen částečně přihlíží k tomu, zda mají význam pro CR, protože hlavně musí mít význam pro rozvoj území jako celku.

12. V posledních letech došlo k velkému nárůstu výstavby cyklistických stezek.

Kolik kilometrů jich bylo vloni nově vybudováno či nově označeno? Existuje plán výstavby cyklostezek? Pokud ano, mohl byste stručně popsat jeho záměry?

Plán výstavby cyklostezek neexistuje. K ostatním dotazům je níže uveden výtah z podkladu pro časopis Veřejná správa připravený loni na konci roku.

Příloha č. 2

Výtah z podkladu pro časopis Veřejná správa poskytnutý Mgr. Smejkalem jako rozšiřující odpověď na otázku č. 12 rozhovoru

Jak se v letošní cyklistické sezoně změnila síť cyklostezek ve vašem kraji?

Co se týká dalšího budování cyklostezek, v letošním roce se připravuje vybudování úseku Lanškroun – Rudoltice městem Lanškroun a Česká Třebová – Rybník městem Česká Třebová. Svazek obcí Region Orlicko-Třebovsko zajistil a financoval vypracování projektové dokumentace včetně stavebního povolení, respektive stavebnímu ohlášení, k plánovanému vybudování cyklostezky Potštejn – Ústí nad Orlicí. Momentálně se hledají finanční prostředky na realizaci výstavby této cyklostezky. Magistrát města Pardubice zase na letošní rok chystá výstavbu cyklostezky Pardubice – Chrudim, konkrétně části Pardubice – Dražkovice a vybudování několika cyklostezek v intravilánu města včetně opatření pro cyklisty v rámci komunikační sítě města. Jedná se například o úpravu značení pro cyklisty nebo zobousměrnění některých jednosměrných komunikací pro cyklisty. Tato opatření zvýší kvalitu a současně i bezpečnost cyklistů v Pardubicích.

Dalším připravovaným projektem je výstavba 18 km cyklostezky spojující Hradec Králové a Pardubice zvané „Stezka mechu a perníku“. Nositelem projektu je dobrovolný svazek obcí Hradubická labská. Termín realizace zatím není jasný, cílem však je zahájit výstavbu co nejdříve. Výstavbu je plánováno rozdělit do několika etap, první z nich by měl být úsek z Hradce Králové do Vysoké nad Labem o celkové délce 7 km. Další etapy trasy by měly dál vést přes Dříteč, Němčice a Ráby až do Pardubic.

Kolik páteřních tras v kraji máte?

Pardubický kraj se řadí počtem metrů cyklostezek na 100 obyvatel na druhé místo v celé ČR. Konkrétně to je 28,3 metru na 100 obyvatel. Celkově mají města a obce našeho kraje 143 kilometrů cyklostezek. Vzhledem k tomu, že Pardubický kraj patří rozlohou k nejmenším krajům, dá se říci, že je tu vybudovaná poměrně hustá síť cyklostezek, která činí 7,6 % z celkového počtu cyklostezek České republiky.

Cyklotrasou mezinárodního významu v síti EUROVELO na území Pk je Labská cyklotrasa (53km na území Pk). Výstavbou připravovaného projektu „Stezky mechu a perníků“ vzniknou zcela nové úseky Labské stezky.

Orlické cyklo&in-line království, nazývané také Královský in-line, vzniklo jako vizionářský projekt za podpory EU, SFDI, Pardubického kraje a partnerských měst a obcí. Hvězdicová síť cyklostezek propojující města Choceň – Ústí nad Orlicí – Letohrad a Česká Třebová v celkové délce téměř 40 km má kvalitní hladký asfaltový povrch vhodný i pro in-line bruslaře. Cyklostezka vede podél meandrující Tiché Orlice malebnou krajinou Orlických hor a Podorlicka. Pokud budete mít i štěstí na počasí, přivezete si z projížďky nezapomenutelný zážitek.